

Załącznik do Uchwały
Nr ...../...../2023
Rady Miejskiej w Koszalinie
z dnia .....marca 2023 r.

MIEJSKI PROGRAM
NA RZECZ
OSÓB STARSZYCH
NA LATA 2023-2030

KOSZALIN 2023 ROK

SPIS TREŚCI

I WSTĘP	str.4
II DIAGNOZA SPOŁECZNA	str.7
1. Osoby starsze w Polsce.....	str.8
2. Osoby starsze w województwie zachodniopomorskim	str.9
III OCENA SYTUACJI	str.12
1.Rejony zamieszkania seniorów.....	str.12
2. Sytuacja zdrowotna seniorów.....	str.14
3. Świadczenia medyczne oferowane koszalińskim seniorom.....	str.15
4.Program szczepień ochronnych przeciwko grypie.....	str.23
4. Bezpieczeństwo koszalińskich seniorów.....	str.24
IV POMOC SPOŁECZNA DLA SENIORÓW I USŁUGI WSPIERAJĄCE DOTYCHCZAS REALIZOWANE I NOWE	str.28
1.Usługi opiekuńcze.....	str.28
2. Projekt „ Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Miasto Koszalin”	str.30
3. Pomoc osobom starszym niepełnosprawnym i ich opiekunom.....	str.31
4. Kierowanie i umieszczanie w domach pomocy społecznej.....	str.32
Dom Pomocy Społecznej „ Zielony Taras” w Koszalinie.....	str.34
Dom Seniora „Złote Serca”	str.34
5. Dienne Domy Pobytu dla osób starszych.....	str.35
6. Klub Różany Zakątek „Senior+”	str.37
7. Teleopieka.....	str.38
8. Program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów na 2023 rok”.....	str.39
9. Program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków mieszkańców Miasta Koszalina z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	str.40
10. Koszaliński Program Lek dla Seniora.....	str.41

11. Program Koszalińska Karta Seniora.....	str.41
12. Program Koszalińska Karta Mieszkańca pod nazwą „Kocham Koszalin”.....	str.42
13. Program Usług Społecznych w Gminie Miasto Koszalin.....	str.43
14. Projekt „E-senior”.....	str.47
V AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA KOSZALIŃSKICH SENIORÓW.....	str.48
1.Koszalińska Rada Seniorów.....	str.48
2. Uniwersytety Trzeciego Wieku.....	str.50
3. Miejskie instytucje kultury.....	str.51
4. Miejskie obiekty sportowe.....	str.55
5. Parki, zieleńce, ogrody działkowe.....	str.59
5. Organizacje pozarządowe.....	str.62
6. Rady Osiedli i Kluby seniora.....	str.66
VI OBSZARY PROBLEMOWE.....	str.67
1. Profilaktyka zdrowotna	str.67
2. Bezpieczeństwo	str.68
3. Udział seniorów w życiu społecznym.....	str.69
4. Komunikacja, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu i integracja międzypokoleniowa.....	str.70
VII CELE PROGRAMU I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	str.71
VIII REALIZATORZY PROGRAMU.....	str.75
IX FINANSOWANIE PROGRAMU.....	str.76
X KOORDYNACJA MONITORING EWALUACJA PROGRAMU.....	str.76

I WSTĘP

O wieku senioralnym mówi się różnie, nazywany jest jesienią życia, drugą młodością, złotym wiekiem lub po prostu trzecim wiekiem.

Starzejemy się wszyscy od momentu narodzin i dla każdego z nas proces ten jest nieunikniony. Jest to efekt długotrwałego i nieodwracalnego procesu fizjologicznego, związanego z wiekiem człowieka biologicznych i psychicznych zmian w organizmie. Może ulegać przyspieszeniu lub zwolnieniu, zależne jest to od uwarunkowań genetycznych, biologicznych oraz środowiskowych.

Jednakże może to być piękny okres naszego życia, gdzie można rozwijać i realizować pasje i zainteresowania, na które brakowało czasu w okresie aktywności zawodowej.

Światowa Organizacja Zdrowia za początek starości uznaje wiek 60 lat i wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- od 60 do 75 roku życia- wiek podeszły (tzw. wczesna starość),
- od 75 do 90 roku życia- wiek starczy (tzw. późna starość),
- 90 rok życia i powyżej- wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Osoba starsza to osoba podlegająca procesom starzenia się, co oznacza spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym i psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej skutkujące nasileniem zależności od otoczenia.

Do najważniejszych problemów osób starszych zaliczyć należy:

- samotność,
- chorobę,
- niepełnosprawność, inwalidztwo,
- brak poczucia bezpieczeństwa i nietolerancja otoczenia,
- przemoc,
- problemy zabezpieczenia materialnego i medycznego,
- wykluczenie cyfrowe.

Seniorzy w porównaniu z pozostałą częścią społeczeństwa są narażone na marginalizację, czego przykładem może być stopniowe wykluczenie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego. Grupa ta narażona jest również na marginalizację w pozarodzinnych kontaktach społecznych, w życiu politycznym czy w korzystaniu z dóbr kultury masowej. Osoby starsze często nie mają odpowiedniego wsparcia ze strony rodziny

w związku z czym czują się osamotnione. Trudności zdrowotne, izolacja od środowiska czy samotność potrafią rodzić w nich przekonanie o niższej wartości, a nawet poczucie, że stają się ciężarem dla otoczenia. Natomiast z biegiem lat wiedza i doświadczenie ludzi starszych są o tyle duże, że mogą oni z łatwością przyjąć i zrealizować nowe wyzwania. Ludzie starsi posiadają atuty oraz potencjał, który należy w nich odkrywać nawet przed nimi samymi, jak również przed społeczeństwem.

Niezależność seniorów oznacza zapewnienie:

- wolnego wyboru życia, tak długo, jak to będzie możliwe w środowisku zamieszkania,
- wspieranie samodzielności,
- dostępu do aktywności społecznej,
- dostępu do usług i poradnictwa różnego rodzaju.

Celem polityki senioralnej w Polsce jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.

Starzenie się społeczeństwa staje się kluczową kwestią również w naszym Mieście.

Właściwym zadaniem jest zatem kontynuowanie polityki społecznej Miasta Koszalina wobec osób starszych. Poprzez politykę społeczną wobec ludzi starszych rozumiemy zespół kompleksowych, planowanych działań władz samorządowych oraz innych podmiotów społecznych, w zakresie:

- poprawy i utrzymania poziomu jakości życia i statusu społecznego osób starszych,
- poprawy bezpieczeństwa seniorów,
- zapewnienia możliwości uczestnictwa w kulturze i życiu społecznym miasta,
- umożliwienia prowadzenia aktywnego i niezależnego życia,
- integracji między pokoleniami,
- kształtowania pozytywnego obrazu starości w świadomości społecznej,
- rozwój kompetencji cyfrowych.

Wyzwanie jakie stanowi dla samorządu Koszalina proces starzenia się mieszkańców określa stały wzrost potrzeb związanych z ochroną zdrowia i opieką nad osobami społecznie niesamodzielnymi, niepełnosprawnymi oraz zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Niezbędne jest także zadbanie o rekreację, edukację, profilaktykę zdrowotną, programy

sojalne stabilizujące bezpieczeństwo, w tym również bezpieczeństwo sojalne, pomoc mieszkaniową, organizację placówek wsparcia dziennego.

Wskazane jest również zachęcenie społeczności miasta do integracji międzypokoleniowej, włączanie osób starszych w życie społeczne, rozwijanie ruchu samopomocy, rozwijanie świadomości społecznej mieszkańców miasta na temat tego etapu życia.

Należy dążyć do stworzenia seniorom warunków umożliwiających uczenie się przez całe życie, poznawanie nowych technologii oraz uczestnictwo w edukacji międzypokoleniowej.

W obecnych czasach, seniorzy powinni być grupą społeczną, która potrafi świadomie używać sieci. Znać zasady działania najpopularniejszych urządzeń, które zapewniają dostęp do sieci – czyli smartfonów, tabletów, laptopów oraz komputerów stacjonarnych. Internet może umożliwić im bezpieczną komunikację z najbliższymi, zarezerwowanie wizyty u lekarza, opłacenie rachunków, sprawdzenie rozkładu jazdy autobusów czy też zrobienie zakupów. Będąc aktywnymi użytkownikami sieci, osoby starsze mogą rozwijać swoje pasje oraz poszerzać wiedzę.

Należy zintegrować programy wsparcia oraz rozwijać formy aktywizacji społecznej i nowe inicjatywy służące poprawie jakości życia osób starszych oraz starszych niepełnosprawnych w Koszalinie. W szczególnym stopniu należy rozwijać wolontariat na rzecz osób starszych oraz wspierać organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz wzmacniania zdrowia i sprawności fizycznej oraz aktywności społecznej seniorów w lokalnym środowisku zamieszkania.

Przygotowanie Miejskiego Programu na rzecz osób starszych na lata 2023-2030 podyktowane jest koniecznością korelacji zapisów programu z kierunkami strategicznymi określonymi w aktualnie obowiązujących dokumentach:

- Ustawie o osobach starszych z dnia 15 września 2015 roku,
- Ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- Polityce społecznej wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo. Uczestnictwo. Solidarność,
- Programie wieloletnim na rzecz osób starszych Aktywni + na lata 2021-2025,
- Programie wieloletnim „Senior+” na lata 2021-2025,
- Strategii Rozwoju Koszalina#Koszalin2030,

- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2021-2025.

Program skierowany jest do wszystkich osób starszych z terenu Miasta Koszalina, aktywnych fizycznie i społecznie, a także osób samodzielnych potrzebujących zachęty do aktywnego udziału w życiu społecznym Miasta. Program dotyczy również osób częściowo zależnych, wymagających wsparcia i opieki, jak również osób niesamodzielnych, całkowicie zależnych od innych.

Miejski Program na rzecz osób starszych na lata 2023-2030 został opracowany w oparciu o doświadczenia zdobyte podczas poprzedniej edycji Programu wprowadzonego Uchwałą nr XLIII/610/2018 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 19 kwietnia 2018r. Akcent w pracy z seniorami położony był na optymalne wykorzystanie ich zasobów i potencjału własnego, pobudzanie aktywności, edukowanie w zakresie wykorzystywania posiadanych możliwości, uprawnień. Równoległe stale wzbogacana była oferta pomocowa dla seniorów.

Potrzeby i możliwości osób starszych są zróżnicowane, zależą od lokalnych warunków ekonomicznych i społecznych, w wielu przypadkach zależą wręcz od najbliższego otoczenia, miejsca zamieszkania.

Zakłada się, iż niniejszy dokument będzie stanowić wspólny strategiczny plan działań wobec problemu starości i starzenia się społeczeństwa oraz będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje podejmujące działania na rzecz osób starszych, co w przyszłości przyczyni się do usprawnienia systemu wspierania seniorów na terenie miasta Koszalina.

Kontynuacja Programu pozwoli na zapewnienie ciągłości realizacji poszczególnych celów.

II DIAGNOZA

W dniu 25 lutego 2021r. roku Rada Miejska w Koszalinie podjęła uchwałę nr XXVIII/457/2021 w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2021-2025”. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy w dokumencie określono kierunki działań strategicznych potrzebnych do poprawy funkcjonowania sfery społecznej. Strategia zakłada inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do tworzenia warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

W tworzeniu niniejszego Programu wykorzystano przeprowadzoną diagnozę potrzeb mieszkańców Koszalina, dotyczącą osób starszych.

Kwestia starości determinowana wydłużaniem trwania życia ma swoje źródło w rozwoju cywilizacyjnym i podobnie jak w innych krajach Europy ma związki z wysokim poziomem ochrony zdrowia i świadomości społeczeństwa dotyczącej zdrowego stylu życia.

W całym kraju zauważalne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz stały wzrost liczby osób w wieku emerytalnym. Procesy demograficzne związane ze starzeniem się ludności cechują się coraz większą dynamiką.

W ostatnich latach wskaźnik starzenia się w Polsce z roku na rok wzrasta. Obecnie procesy ludnościowe charakteryzują się również spadkiem przyrostu naturalnego.

1. Osoby starsze w Polsce

W końcu 2021 r. liczba ludności Polski wyniosła 38,1 mln, w tym ponad 9,8 mln stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej (25,8%). W stosunku do 2020 r. liczba osób w wieku senioralnym wzrosła o 28,6 tys. osób tj. o 0,3%.

Tabela 1. Prognoza ludności do 2050r.

Rok prognozy	Grupy wieku	Ogółem
		w tysiącach
2030	Ogółem	37 185
	w tym 60 lat i więcej	10 784
	60-64 lata	2 137
	65-69	2 109
	70-74	2 324
	75-79	2 008
	80-84	1 315
	85 lat i więcej	891
2040	Ogółem	35 668
	w tym 60 lat i więcej	12 260
	60-64 lata	2 831
	65-69	2 394
	70-74	1 914
	75-79	1 749
	80-84	1 659
	85 i więcej	1 714
2050	Ogółem	33 951
	w tym 60 lat i więcej	13 700
	60-64 lata	2 602
	65-69	2 875
	70-74	2 605

	75-79	2 079
	80-84	1 466
	85 lat i więcej	2 072

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wyniki Prognozy ludności na lata 2014–2050 GUS wskazują na pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa. Mimo przewidywanego spadku liczby ludności o ponad 4 mln do 2050 r. spodziewany jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku 60 lat lub więcej. Populacja osób w tym wieku wzrośnie w końcu horyzontu prognozy do 13,7 miliona i będzie stanowiła ponad 40% ogółu ludności.

W skali całego społeczeństwa liczba osób starszych w roku 2030 stanowić będzie ponad 29%, w 2040 r.-34%, w 2050 r.-40%. W 2050 roku będzie o 2916tys. osób starszych więcej w porównaniu do roku 2030.

2. Osoby Starsze w województwie zachodniopomorskim

Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego systematycznie maleje, w 2021r. wynosiła 1 650 021, jest to o 55 512 osób mniej niż w 2017r.

Zmiany w strukturze wiekowej ludności województwa zachodniopomorskiego wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Maleje udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności, rośnie natomiast liczba osób starszych. Na koniec 2021 roku struktura wieku ludności województwa zachodniopomorskiego wyglądała następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – 287 053- 17,40% ogółu mieszkańców województwa,
- osoby w wieku produkcyjnym – 9 707 79- 58,80% ogółu mieszkańców województwa,
- osoby w wieku poprodukcyjnym – 392 189- 23,80%.

Natomiast struktura wieku ludności Gminy Miasto Koszalin w 2021r. wyglądała następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – 16 870- 16% ogółu mieszkańców Koszalina,
- osoby w wieku produkcyjnym – 59 631- 57% ogółu mieszkańców Koszalina,
- osoby w wieku poprodukcyjnym – 28 390- 27% ogółu mieszkańców Koszalina.

Tabela 2. Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego, w tym mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2021.

	2017	2018	2019	2020	2021
Koszalin	107 670	107 321	107 048	106 152	104 891
Województwo zachodniopomorskie	1 705 533	1 701 030	1 696 193	1 661 073	1 650 021

Źródło: BDL GUS. Dane za 2021r. opracowane na podstawie danych z NSP'2021

Tabela 3. Prognoza ludności Koszalina w wieku poprodukcyjnym do 2050 r.

Rok	Ogółem liczba mieszkańców	Mężczyźni 65+	Kobiety 60+
2030	10 0897	1 0032	18 891
2035	9 7747	9 850	19 059
2040	9 4496	10 278	19 638
2045	9 1369	11 309	20 351
2050	8 8469	12 636	20 518

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 4. Liczba osób w wieku 60+ w mieście Koszalin w latach 2017-2021.

	2017	2018	2019	2020	2021
60 +	30 969	31 595	32 151	31 632	31 569
% ogółu mieszkańców Koszalina	28,76%	29,40%	30%	29,80%	30%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wykazują, że liczba mieszkańców Koszalina na dzień 31 grudnia 2021 roku wyniosła 104 891 o 2779 osób mniej w porównaniu do roku 2017. Osób 60+ w 2021r. było 31 569, o 600 więcej w odniesieniu do roku 2017. Seniorzy w 2021r. stanowili 30% mieszkańców Koszalina. Porównując do roku 2012 jest to wzrost o 6% w stosunku o ogólnej liczby mieszkańców Miasta.

Analiza danych GUS na dzień 31 grudnia 2021 roku dotyczących osób w poszczególnych przedziałach wiekowych pokazuje, że największą grupę koszalińskich seniorów stanowią osoby w wieku 70 lat i więcej- 16 194 osób (tabela nr 5).

Tabela 5. Liczba seniorów w Koszalinie w poszczególnych przedziałach wiekowych w podziale na płeć na dzień 31 grudnia 2021r.

	2021	Mężczyźni	Kobiety
60-64	7 224	3 179	4 045
65-69	8 151	3 413	4 738
70 i więcej	16 194	6 005	10 189
Ogółem	31 569	12 597	18 972

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Duża dysproporcja pomiędzy liczbą mężczyzn i kobiet daje wyraźny sygnał dla podmiotów organizujących wsparcie dla osób starszych o konieczności zwiększenia oferty skierowanej do kobiet.

Tabela 6. Liczba seniorów w Koszalinie w podziale na wiek i płeć w latach 2017-2021

	2017		2018		2019		2020		2021	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
60-64	3 905	5 024	3 807	4 924	3 724	4 748	3 351	4 395	3 179	4 045
	8 929		8 731		8 472		7 746		7 224	
65-69	3 587	4 829	3 598	4 859	3 567	4 903	3 465	4 778	3 413	4 738
	8 416		8 457		8 470		8 243		8 151	
70 i więcej	5 001	8 623	5 341	9 066	5 662	9 547	5 821	9 822	6 005	10 189
	13 624		14 407		15 209		15 643		16 194	
Razem	30 969		31 595		32 151		31 632		31 569	

Źródło: BDL GUS. Dane za 2021r. opracowane na podstawie danych z NSP'2021

Istotną konsekwencją demograficznego starzenia się społeczeństwa jest coraz częstsze samotne zamieszkanie osób starszych- tzw. singularyzacja starości. W przyszłości wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych będzie się utrzymywał. Znacznie częściej w jednoosobowych gospodarstwach pozostają kobiety.

Sposób funkcjonowania pokolenia starszego będzie wpływał na życie społeczeństwa jako całości. Coraz ważniejsze staje się więc wspieranie aktywności osób starszych w życiu zawodowym i społecznym, jak również wykorzystywanie potencjału starszych mieszkańców

przez społeczności lokalne (między innymi poprzez inicjowanie i rozwój dialogu międzypokoleniowego).

Bycie osobą starszą często łączy się z wykluczeniem społecznym, co przejawia się w tej grupie m.in. niskim odsetkiem osób uczestniczących w jakichkolwiek formach kształcenia, niską aktywnością zawodową, niskim odsetkiem osób starszych korzystających z nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych, złą sytuacją materialną oraz biernym sposobem spędzania wolnego czasu.

III OCENA SYTUACJI

1. Rejony zamieszkiwania seniorów

Miasto Koszalin podzielone jest na 17 osiedli. Najwięcej osób starszych zamieszkuje na osiedlu Wspólny Dom- 4 486 osób, drugim pod względem liczby osób 60+ jest osiedle im. Melchiora Wańkowicza- 2 711 osób, zaś trzecim Osiedle im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich 2 664 osób. Biorąc pod uwagę procentowy odsetek liczby osób starszych do liczby osób zamieszkujących dane osiedle najwięcej osób starszych zamieszkuje na osiedlu im. Melchiora Wańkowicza- 40,56 %, na drugim miejscu osiedle im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich- 39,20%, na trzecim zaś osiedle Na Skarpie- 38,20%.

Tabela 7. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych w poszczególnych osiedlach

Jednostki urbanistyczne	Liczba ludności zamieszkałej na terenie osiedla	Liczba ludności w wieku powyżej 60 lat	odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%)
Osiedle im. Melchiora Wańkowicza	6684	2711	40,56
Osiedle im. Tadeusza Kotarbińskiego	5583	1845	33,04
Osiedle Bukowe	4193	1577	37,60
Osiedle im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich	6798	2664	39,20
Osiedle Jamno - Łabusz	1529	293	19,17
Osiedle Jedliny	2794	955	34,19
Osiedle Lechitów	8018	2362	29,46

Osiedle Lubiатовo	1505	295	19,60
Osiedle Morskie	5539	1959	35,37
Osiedle Na Skarpie	6371	2434	38,20
Osiedle Nowobramskie	6724	1829	27,20
Osiedle Raduszka	3103	591	19
Osiedle Rokosowo	8044	2326	28,90
Osiedle Śródmieście	6813	2196	32,23
Osiedle Tysiąclecia	5281	1387	26,26
Osiedle Wspólny Dom	13659	4486	32,84
Osiedle Unii Europejskiej	2863	474	16,55
Miasto Koszalin	95501	24073	24,10

Źródło: opracowanie na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Koszalinie według stanu na grudzień 2022 r.

Mieszkanie jest dobrem szczególnie istotnym dla funkcjonowania zarówno jednostki jak i całej rodziny. Służy zaspokajaniu podstawowych funkcji biologicznych i jest miejscem regeneracji sił, a zatem elementarną potrzebą z punktu widzenia każdego człowieka. Utrzymanie lokalu we właściwym stanie technicznym i higieniczno-sanitarnym wymaga nakładów często przekraczających możliwości finansowe, fizyczne i organizacyjne najemców. Problem ten dotyczy w głównej mierze jednoosobowych gospodarstw domowych, w tym samotnych osób starszych, mieszkających w obiektach o bardzo złym stanie technicznym.

Niskie świadczenia emerytalne sprawiły, że wielu seniorów żyje na granicy ubóstwa, nie mając możliwości zaspokajania nawet elementarnych potrzeb, w tym dokonywania opłat za mieszkanie.

Wsparciem dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji jest dodatek mieszkaniowy, który jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych. Przysługuje najemcom, podnajemcom, członkom spółdzielni oraz właścicielom lokali mieszkalnych. Do świadczenia tego uprawnione są również osoby, zajmujące lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, ale oczekujące na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny. Świadczenie wypłacane jest bezpośrednio na konto zarządcy budynku na zmniejszenie opłat czynszowych. Dodatek mieszkaniowy

przysługuje jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekroczył w gospodarstwie: jednoosobowym 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce oraz 30% tego wynagrodzenia w gospodarstwie wieloosobowym–obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

Warunkiem otrzymania dodatku mieszkaniowego jest spełnienie równocześnie trzech kryteriów określonych w ustawie, tj. posiadanie tytułu prawnego do zajmowanego lokalu mieszkalnego, nie przekroczenie granicznej powierzchni użytkowej oraz dochodu.

W ramach pomocy w poprawieniu warunków mieszkaniowych dla osób starszych Zarząd Budynków Mieszkalnych proponuje seniorom zamianę lokalu. Oferując tego typu pomoc brane pod uwagę jest położenie lokalu na niższych kondygnacjach, wyposażenie w urządzenia i instalacje techniczne poprawiające komfort użytkowania (w tym źródło ciepła inne niż piecowe, WC zlokalizowane wewnątrz mieszkania). Przy tego rodzaju transakcjach uwzględnia się lokale o normatywnej powierzchni dla prowadzonego gospodarstwa domowego. Niejednokrotnie osoby starsze zajmują mieszkanie o dużej powierzchni, w wyniku czego nie mogą korzystać z pomocy finansowej na utrzymanie lokalu w postaci dodatku mieszkaniowego z uwagi na nadmetraż.

Osobom starszym, samotnym ZBM pomaga również w miarę możliwości przy przeprowadzkach.

W latach 2018-2022 Zarząd Budynków Mieszkalnych pomógł ogółem 116 seniorom przeprowadzając transakcje zamiany mieszkań.

2. Sytuacja zdrowotna seniorów

Jesień życia to piękny okres, kiedy seniorzy mają więcej czasu dla siebie i mogą wreszcie zwolnić tempo życia. Niestety organizm właśnie wtedy zaczyna odczuwać pogorszenie stanu zdrowia. Starzenie się to proces fizjologiczny, który sprzyja powstawaniu wielu chorób i urazów, co prowadzi do ograniczenia sprawności ruchowej, a powrót do pełnej sprawności to już długi i niełatwy proces.

Polscy seniorzy zmagają się najczęściej z wieloma schorzeniami jednocześnie. Wśród schorzeń typowych dla wieku podeszłego wymienia się przede wszystkim nadciśnienie

tętnicze, choroby nowotworowe, cukrzycę, problemy okulistyczne, laryngologiczne, osteoporozę, a także zmiany fizjologiczne układu trawiennego oraz chorobę Alzheimera.

Choroby wieku podeszłego, to nie tylko choroby somatyczne, ale w dużej mierze to choroby związane z psychiką. Przez to, że seniorzy stają się coraz mniej sprawni, ich samopoczucie ulega pogorszeniu. Poza tym skarżą się na trudności z przyswajaniem nowych informacji, mniejszą zdolność reagowania, trudności z adaptacją w nowej sytuacji, zmniejszoną podzielnością uwagi. Pamięć wraz z myśleniem, procesami postrzegania, funkcjami językowymi i wzrokowo- przestrzennymi wchodzi w skład funkcji poznawczych, które wraz z wiekiem ulegają pogorszeniu. Oczywiście problemy zdrowotne mają odmienny przebieg i inny stopień nasilenia u różnych osób.

Z uwagi na pogarszającą się kondycję zdrowia lub niepełnosprawność następuje wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne i rehabilitacyjne.

W Polsce dramatycznie brakuje lekarzy i oddziałów geriatrycznych kompleksowo leczących wszystkie schorzenia starszych osób. Seniorzy leczą się u wielu różnych specjalistów, w wielu różnych placówkach opieki zdrowotnej. Każdy z lekarzy przepisuje im leki na konkretne schorzenie, w efekcie czego seniorzy przyjmują wiele leków, a z uwagi na oszczędność nie zawsze dbają o zbilansowaną dietę, mają niedobory pokarmowe, wynikające ze złych nawyków żywieniowych czy niedostatku i braku pieniędzy.

Z danych uzyskanych z Okręgowej Izby Lekarskiej w Koszalinie wynika, że w Koszalinie nie ma ani jednego lekarza geriatry (najbliższy w Szczecinie).

Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Koszalinie wykazuje, że w Rejestrze Pielęgniarek i Położnych w okręgu jest 60 pielęgniarek ze specjalizacją geriatryczną (w Koszalinie 15) i 17 opieki długoterminowej, 63 specjalistek pielęgniarstwa internistycznego, 75 specjalistek z pielęgniarstwa rodzinnego. Wskazane specjalizacje to profesjonalne świadczenie usług zdrowotnych m.in. populacji osób w starszym wieku.

3. Świadczenia medyczne oferowane koszalińskim seniorom

Świadczenia opieki zdrowotnej dla mieszkańców Koszalina realizowane są przez publiczne i niepubliczne podmioty lecznicze oraz lekarzy i pielęgniarki, działających w ramach indywidualnych i grupowych praktyk zawodów medycznych.

Z uwagi na sposób udzielania świadczeń zdrowotnych, wyodrębnić można umownie takie formy opieki, jak: podstawowa opieka zdrowotna, ambulatoryjna opieka specjalistyczna, leczenie szpitalne, pielęgniarska opieka długoterminowa oraz ratownictwo medyczne.

Seniorzy mają zapewnioną opiekę zdrowotną i mogą korzystać z 21 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej posiadających kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz z 5 szpitali.

Zakłady opieki zdrowotnej w Koszalinie posiadające kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia

Tabela 8. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej w Koszalinie w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej posiadających kontrakt z NFZ.

Lp.	Nazwa Świadczeniodawcy Nazwa Zakresu Świadczeń	Miejsce udzielania świadczeń	Numer Telefonu
1	Przychodnia Lekarska „VITA” s. c.	Aleja Monte Cassino 13 75-414 Koszalin	94 347 72 00 94 347 72 01
2	Zakład Opieki Zdrowotnej „Panaceum”	ul. Krzyżanowskiego 1 75-328 Koszalin	94 346 44 78 94 346 44 79
3	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twoje Zdrowie”	ul. Kościuszki 7 75-404 Koszalin	94 342 54 03
4	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salvita” s. c	ul. Kolejowa 71 75-108 Koszalin	94 342 75 45
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PULS”	ul. Św. Wojciecha 1 75-666 Koszalin	94 340 58 38 94 306 70 07
6	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Na Skarpie” s.c.	ul. Spokojna 48 75-233 Koszalin	94 343 25 75
7	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Zwycięstwa 204 A 75-640 Koszalin	94 306 70 60 515 395 624 507 760 059
8	Nasz Zakład Opieki Zdrowotnej „Rodzina”	ul. Lelewela 7 75-450 Koszalin	94 343 66 00 94 345 88 47 604 218 122

9	Nasz Zakład Opieki Zdrowotnej „Rodzina”	Aleja Monte Cassino 13 75-411 Koszalin	94 343 04 22
10	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Cordis”	ul. Kościuszki 7 75-404 Koszalin	94 346 24 71 572 301 729 572 302 253
11	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Profilaktyka”	ul. Staszica 8a 75-256 Koszalin	94 347 74 82 504 013 814 660 405 555 604 506 060
12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Profilaktyka”	ul. Bartosza Głowackiego 7 75-402 Koszalin	94 341 26 15
13	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSW	ul. Szpitalna 2 75-720 Koszalin	94 347 16 44 94 347 16 88 94 347 16 20 94 347 16 00
14	Zakład Opieki Zdrowotnej Medical Beta	ul. H. Modrzejewskiej 15, 75-721 Koszalin	94 340 09 99 604 549 478
15	Zakład Opieki Zdrowotnej Medical Beta	ul. H. Modrzejewskiej 4, 75-721 Koszalin	94 341 10 49
16	Centrum Medyczne Beta – Tarnowski Sp. z o.o	ul. Traugutta 33 75-587 Koszalin	502 590 411 600 800 994
17	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Art.-Med.”	ul. Św. Wojciecha 1 75-666 Koszalin	94 346 30 29
18	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Clinika	ul. Okulickiego 24 A 75-433 Koszalin	94 340 70 83 698 077 284 698 077 285
19	Zespół Lekarza Rodzinnego Elkap	ul. Zakole 1A 75-814 Koszalin	94 342 02 42
20	Przychodnia POZ „ Sanatus”	ul. Żwirowa 10 75- 621 Koszalin	604 540 303
21	Przychodnia POZ „ Sanatus”	ul. Wenedów 1 75-847 Koszalin	604 540 303

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

Szpitale w Koszalinie posiadające kontrakt NFZ

Tabela 9. Wykaz szpitali w Koszalinie posiadających kontrakt z Zachodniopomorskim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia.

Lp.	Nazwa szpitala	Nr tel.
1	<p>Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika ul. Chałubińskiego 7, 75-581 Koszalin</p> <p>Anestezjologia i Intensywna Terapia 94 34 88 291 Anestezjologia i Intensywna Terapia Dziecięca 94 34 88 281 Chemioterapia - Hospitalizacja Chemioterapia w warunkach ambulatoryjnych, ul. Orła 2, tel. 94 346 00 18 Chemioterapia w trybie jednodniowym Chirurgia Dziecięca i Urazowo-Ortopedyczna 94 34 88 240, 94 34 88 247 Chirurgia Ogólna i Onkologiczna 94 34 88 222 Chirurgia Naczyniowa 94 34 88 162 Chirurgia Urazowo-Ortopedyczna 94 34 88 170 Chirurgia Szczękowo - Twarzowa Choroby Wewnętrzne Izba Przyjęć Zakaźna 94 34 88 298 Choroby Zakaźne 94 34 88 376, 94 34 88 297, 94 34 88 292 Dermatologia 94 34 88 197</p>	94 348-84-00
2	<p>Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc ul. Niepodległości 44-48, 75-252 Koszalin</p> <p>Chemioterapia - Hospitalizacja Chemioterapia w warunkach ambulatoryjnych Chemioterapia w trybie jednodniowym Choroby Płuc Izba Przyjęć</p>	94 342 20 51 do (53)
3	<p>Samodzielny Publiczny ZOZ MSW ul. Szpitalna, 75-720 Koszalin</p> <p>Chirurgia Ogólna - tryb jednodniowy, tel. 94 347 16 64, 94 347 16 54 Choroby Wewnętrzne, tel. 94 347 16 84, 94 347 16 86 Ortopedia i Traumatologia Narządu Ruchu - tryb jednodniowy, tel. 94 347 16 64 Izba Przyjęć, tel. 94 347 16 84</p>	94 347-16-84
4	<p>Affidea Onkotera Sp. z o.o. ul. Chałubińskiego 7, 75-581 Koszalin</p> <p>Brachyterapia Radioterapia</p>	94 711-13-00
5	<p>Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego „MEDiSON” Koszalin ul. Sarzyńska 9</p> <p>Punk zgłoszeniowo-koordynacyjny/ Izba Przyjęć, Oddział Dzienny Psychiatryczny, Oddział Opiekuńczo-Leczniczy Psychiatryczny dla Dorosłych, Oddział Psychiatryczny Stacjonarny, Ośrodek Ekspertyz Sądowych</p>	94 947-07-54 94-347-07-55

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

Zdrowie Psychiczne

Na terenie Koszalina znajduje się 1 szpital psychiatryczny.

Tabela 10. Środkowopolskie Centrum Zdrowia Psychicznego w Koszalinie

Lp.	Nazwa szpitala	Nr tel.
1	Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego „MEDiSON” 75-819 Koszalin ul. Sarzyńska 9 Punkt zgłoszeniowo-koordynacyjny/ Izba Przyjęć, Oddział Dzienny Psychiatryczny, Oddział Opiekuńczo-Leczniczy Psychiatryczny dla Dorosłych, Oddział Psychiatryczny Stacjonarny, Ośrodek Ekspertyz Sądowych	94 947-07-54 94-347-07-55

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

Poradnie zdrowia psychicznego

Tabela 11. Wykaz Poradni zdrowia psychicznego

Lp.	Nazwa Świadczeniodawcy Nazwa Zakresu Świadczeń	Miejsce udzielania świadczeń	Numer Telefonu
1	Poradnia Zdrowia Psychicznego MEDiSON	ul. Zwycięstwa 119 75-601 Koszalin	94 348 90 06
2	Poradnia Zdrowa Psychicznego Clinika	ul. Okulickiego 24 A 75-433 Koszalin	94 340 70 83
3	Poradnia Zdrowia Psychicznego MSWiA	ul. Szpitalna 2 75-720 Koszalin	94 347 16 06
4	Punkt Zgłoszeniowo-Koordinacyjny MEDiSON I	ul. Sarzyńska 9 75-819 Koszalin	94 947 07 54 94 347 07 55
5	Punkt Zgłoszeniowo-Koordinacyjny MEDiSON II Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień, Zespół Leczenia Środowiskowego Szkoła Życia dla Rodziców, Grupa Wsparcia Społecznego	ul. Zwycięstwa 119 75-601 Koszalin	94 348 90 06 666 028 185
6	Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON sp. z o.o. Poradnia Psychologiczna, Poradnia Uzależnień, Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień	Aleja Monte Cassino 13 75-414 Koszalin	94 343 07 48

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

Pogotowie Ratunkowe

Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego filia w Koszalinie, ul. Kościuszki 5, nr tel. 94 347 51 40, 999 lub 112.

Zespół ratownictwa medycznego (karetkę pogotowia) można wezwać wyłącznie w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub stanach nagłych, które mogą prowadzić do istotnego uszczerbku zdrowia.

Wezwanie karetki pogotowia uzasadnione jest w przypadku: utraty przytomności, wystąpienia drgawek, nasilonej duszności, rozległej rany w wyniku urazu, intensywnego krwotoku, porażenia prądem, nagłego i ostrego bólu, zaburzeń rytmu serca, podejrzeń zawału serca, udaru mózgu.

Rehabilitacja lecznicza

Świadczenia gwarantowane z zakresu rehabilitacji leczniczej są realizowane w warunkach ambulatoryjnych, domowych, w warunkach ośrodka lub oddziału dziennego oraz w warunkach stacjonarnych.

Do świadczeń rehabilitacji leczniczej wymagane jest skierowanie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego. Skierowanie obowiązuje do wszystkich zakresów rehabilitacji, w tym do lekarza rehabilitacji leczniczej, tj. do lekarskiej ambulatoryjnej opieki rehabilitacyjnej. Do świadczeń rehabilitacji wymagane jest skierowanie od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, tj. takiego, który pracuje w ramach umowy z NFZ. Na niektóre zakresy świadczeń skierowanie wystawić może tylko lekarz specjalista.

Skierowanie na rehabilitację leczniczą w trybie ambulatoryjnym, tj. na zabiegi fizjoterapeutyczne, ważne jest 30 dni od daty wystawienia. W tym czasie skierowanie musi zostać zarejestrowane w miejscu, w którym udzielane będą świadczenia, bez względu na to, kiedy rozpocznie się rehabilitacja.

Tabela 11 przedstawia świadczeniodawców w zakresie rehabilitacji, którzy mają zakontraktowane usługi w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Tabela 12. Rehabilitacja lecznicza

Lp.	Nazwa Świadczeniodawcy/ Nazwa Zakresu Świadczeń	Miejsce udzielania świadczeń	Numer Telefonu
Ambulatoryjna opieka rehabilitacyjna (lekarze rehabilitacji leczniczej)			
1	Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika	ul. Chałubińskiego 7 75- 581 Koszalin,	94 348 84 00, 94 348 88 36
Fizjoterapia ambulatoryjna			
1	Samodzielny Publiczny ZOZ MSWiA	ul. Szpitalna 2 75-720 Koszalin	94 347 16 78
2	Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika	ul. Chałubińskiego 7 75- 581 Koszalin	94 348 84 00, 94 348 88 36
3	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Zwycięstwa 204a 75-640 Koszalin	261 457 792, 261 457 702
Fizjoterapia domowa (świadczenia udzielane są na terenie powiatów)			
1	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wenti-Med	ul. Kolejowa 71 75-105 Koszalin	507 964 845

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

Świadczenia opieki długoterminowej w Koszalinie

Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc, Koszalin ul. Niepodległości 44-48, nr tel.94 340-95-59, 94 340-67-36.

Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie jest placówką stacjonarną, w której prowadzi się całodobową opiekę obejmującą świadczenia o charakterze pielęgnacyjnym, opiekuńczym i rehabilitacyjnym z uwzględnieniem kontynuacji leczenia farmakologicznego i dietetycznego dla pacjentów nie wymagających leczenia szpitalnego. Zakład posiada 27 łóżek. Zapewnia profesjonalną opiekę pielęgnacyjną i opiekuńczą pacjentom w różnym wieku, z dużym upośledzeniem zdolności do samodzielnego poruszania się oraz tym, którzy w realizacji swych podstawowych potrzeb

są niemal całkowicie uzależnieni od osób trzecich. Personel Zakładu edukuje pacjenta, przygotowuje do samoopieki i samopielęgnacji, pomaga w adaptacji do sytuacji zmienionej w wyniku choroby. Oferta świadczeń skierowana jest przede wszystkim do pacjentów, u których proces intensywnego leczenia został zakończony, a kluczowym zadaniem pozostaje intensywna specjalistyczna opieka długoterminowa. Do Zakładu nie mogą zostać przyjęte osoby, dla których podstawowym wskazaniem do objęcia opieką jest choroba psychiczna, zaawansowana choroba nowotworowa lub uzależnienie. Sposób i tryb kierowania osób do zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego publicznego oraz zasady ustalania odpłatności za pobyt w tych zakładach określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie kierowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Dnia 9 października 2019 r. SZGiChP podpisał umowę z konsorcjum „BUDOMAL - MATEXIM” na budowę nowego Centrum Opieki Długoterminowej w subregionie przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie. Realizowana inwestycja stanowi budynek dwukondygnacyjny z oddziałem 47 łóżkowym wraz ze strefą rehabilitacji i rewalidacji. W 2022r. zostały zakończone prace budowlane Centrum Opieki Długoterminowej. Obecnie trwają prace związane z wyposażeniem budynku. Otwarcie i przyjęcie pacjentów zaplanowane jest w drugiej połowie 2023r.

Hospicjum im. św. Maksymiliana Kolbego, Koszalin ul. Zdobywców Wału Pomorskiego 80, nr tel. 94 340-36-96, 600- 233- 822.

Opieka hospicyjna i paliatywna ma na celu poprawę jakości życia chorego i jego bliskich zmagających się z codziennymi problemami związanymi z postępującą, często nieuleczalną chorobą. Podejmowane działania służą zapobieganiu cierpieniu, niesieniu ulgi, leczeniu bólu i innych objawów somatycznych oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów, wraz ze wsparciem dla rodziny pacjenta.

Świadczenia zdrowotne w opiece paliatywnej udzielane są w zależności od potrzeb, przez wielodyscyplinarny zespół osób przygotowanych do opieki nad nieuleczalnie chorymi. W skład zespołu wchodzi lekarze, pielęgniarki, fizjoterapeuci, psycholog. Do objęcia opieką paliatywną i hospicyjną kieruje lekarz ubezpieczenia zdrowotnego. Zgoda na sprawowanie opieki paliatywnej lub hospicyjnej musi być wyrażona na piśmie przez pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna.

Świadczenia w opiece hospicyjnej i paliatywnej udzielane są w warunkach:

- domowych – w hospicjum domowym,
- ambulatoryjnych – w poradni medycyny paliatywnej,
- stacjonarnych – w oddziale medycyny paliatywnej oraz hospicjum stacjonarnym.

**Pielęgniarskie Usługi Długoterminowe „ Bogumiła” Bogumiła Aziewicz-Gabis Koszalin
ul. Niepodległości 44-48, nr tel. 508-185-558 oraz „ Lusi-Med.” Lucyna Szpilak Koszalin
ul. Niepodległości 44-48, nr tel. 668-120-688.**

Pielęgniarska opieka długoterminowa domowa jest skierowana do obłożnie i przewlekle chorych, przebywających w domu. Może nią być objęty pacjent, który nie wymaga leczenia w warunkach stacjonarnych, jednak ze względu na istniejące problemy zdrowotne potrzebuje systematycznej i intensywnej opieki pielęgniarskiej w warunkach domowych. Opieka ta jest realizowana we współpracy z lekarzem POZ.

Placówki ww. mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia na świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze. Świadczą opiekę pacjentom na terenie miasta Koszalina.

4. Program szczepień ochronnych przeciwko grypie dla osób z grupy podwyższonego ryzyka powyżej 65 roku życia, realizowany przez Gminę Miasto Koszalin

Powyższy Program ma na celu zwalczanie zachorowalności na grypę wśród osób z grupy podwyższonego ryzyka oraz poprawę stanu zdrowia mieszkańców Koszalina powyżej 65 – go roku życia.

Szczepienia w sezonie wzmożonego jesiennego rozprzestrzeniania się wirusów grypy pozwolą na ograniczenie skutków sezonowych epidemii, a także zmniejszą częstość występowania schorzeń i zgonów wynikających z powikłań pogrypowych.

Program jest realizowany przez Miasto Koszalin od 2006 roku. W latach 2006-2022 szczepieniami przeciwko grypie zostało objętych 56 295 osób powyżej 65 roku życia. Na realizację programu przeznaczono z budżetu Miasta kwotę 1 865 201 zł.

Tabela 13. Liczba osób zaszczepionych w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Razem lata 2018-2022
Liczba zaszczepionych przeciwko grypie	3 928	3 945	2 434	2 525	2 884	15 716
Koszt szczepień (zł)	157 120	157 800	109 570	153 456	189 410	767 356
Liczba realizatorów	12	13	12	12	11	

Źródło: opracowanie UM w Koszalinie

5. Bezpieczeństwo koszalińskich seniorów

Działania Policji

Komenda Miejska Policji w Koszalinie ul. Słowackiego 11, nr tel. 997 lub 94 342- 95- 05.

W Koszalinie nadal odnotowuje się negatywne zjawiska w postaci kradzieży, oszustw lub innych przestępstw i wykroczeń popełnianych na seniorach. Policja odnotowuje przestępstwa, w których pokrzywdzonymi są osoby w podeszłym wieku. Z uwagi na pojawiającą się w wieku starszym bezradność i samotność seniorzy stają się łatwym celem dla grup przestępczych. Sprawcy nie zważają na status społeczny swoich ofiar, wykorzystują ich łatwowierność, dobroć, chęć pomocy innym osobom.

Komenda Miejska Policji w Koszalinie podejmuje szereg działań w obszarze przeciwdziałania oszustwom wobec osób starszych, prowadzi działania edukacyjno-informacyjne mające na celu podniesienie świadomości seniorów w kwestii ogromnego wpływu prawidłowych zachowań w sytuacji zagrożenia.

Pomimo spotkań oraz prowadzonej kampanii medialnej Policja nadal odnotowuje przypadki oszustw „na wnuczka” oraz policjanta. Wśród innych metod należy wymienić oszustwo na członka najbliższej rodziny, przedstawiciela instytucji-prokuratury, firmy ubezpieczeniowej, urzędnika ZUS, pracownika wodociągów, spółdzielni mieszkaniowej, opieki społecznej.

Komenda Miejska Policji w Koszalinie nawiązała współpracę z wieloma podmiotami, w których prężnie działają grupy seniorów. Współpracuje z Uniwersytetem III Wieku, Domami i Klubami Seniora, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, organizacjami pozarządowymi i instytucjami zajmującymi się osobami starszymi.

Na terenie Miasta Koszalina Komenda realizuje następujące programy edukacyjne :

- „Bezpieczny senior”- wojewódzki program skierowany do osób starszych, którego celem jest uczulenie seniorów na zasady działania przestępców oszukujących metodą na tzw. „wnuczka”.

Równolegle prowadzony jest projekt KMP Koszalin pod nazwą:

- „Nie daj się oszukać, przez telefon każdy może być twoim wnuczkiem”
- Program „Nie daj się ustrzelić złodziejowi!”. Jego ideą jest aktywny udział społeczeństwa w dbaniu o swoją własność, a celem programu jest ograniczenie liczby kradzieży i włamań do różnego rodzaju nieruchomości poprzez świadome, skuteczne i odpowiednie przygotowanie okien, drzwi, wejść na posesje oraz stosowanie właściwych zabezpieczeń.

Choć nastąpił wyraźny wzrost poczucia świadomości seniorów w zakresie grożących im niebezpieczeństw w obszarze oszustw metodą na tzw. „wnuczka”, należy pamiętać, że przestępcy wciąż modyfikują swoje metody działania. W środowisku seniorów nadal istnieje wielkie zapotrzebowanie na spotkania z funkcjonariuszami Policji w zakresie bezpieczeństwa seniorów.

Działania Straży Pożarnej

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Koszalinie ul. Strażacka 8, nr tel. 998 lub centrala 94 345-52-30

Istotnym elementem związanym z bezpieczeństwem osób starszych jest przestrzeganie bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Osoby starsze często przez swoją nieostrożność narażają siebie i najbliższe otoczenie na różnorodne zdarzenia, których skutki mogą być tragiczne. Zatrucia tlenkiem węgla, pożary, są często spowodowane niewłaściwym użytkowaniem instalacji grzewczych, nieostrożnością przy posługiwaniu się ogniem otwartym (zapałki, papierosy).

Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Koszalinie podejmuje działania edukacyjne i profilaktyczne mające na celu uświadomienie zagrożeń wynikających min. z braku świadomości tych zagrożeń i nieostrożności.

Działania Straży Miejskiej

Straż Miejska w Koszalinie ul. Mariańska 9, nr tel. alarmowy 986 lub 94 346-09-67 wykonuje zadania w ramach określonych ustawą o strażach gminnych, a w szczególności:

- kontroluje utrzymanie ładu i czystości na terenie gminy, sprawdzając

wykonanie w tym zakresie obowiązków przez właścicieli, zarządców, administratorów, gospodarzy domów,

- kontroluje prawidłowe oznakowanie ulic (w tym znaków drogowych), oświetlenie ulic i posesji, prawidłowe zabezpieczenie funkcjonowania punktów oświetleniowych oraz estetykę napisów, miejsca plakatowania i ogłoszeń,
- chroni estetyczny wygląd obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, instytucji i ich otoczenie,
- kontroluje zabezpieczenia prowadzonych na terenie miasta prac inwestycyjno-remontowych,
- podejmuje działania związane ze zwiększeniem efektywności funkcjonowania służb miejskich odpowiedzialnych za utrzymanie porządku i czystości,
- podejmuje działania dla ograniczenia zjawiska niszczenia mienia publicznego,
- egzekwuje prawidłowość parkowania pojazdów w mieście,
- ujawnia i powoduje usuwanie porzuconych pojazdów i wraków samochodowych,
- podejmuje działania dla ograniczenia zjawisk degradacji środowiska naturalnego, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania niszczenia zieleni miejskiej, obiektów przyrodniczych, parków oraz zanieczyszczaniu wód,
- uczestniczy w działaniach zabezpieczających uroczystości państwowe, religijne, imprezy kulturalne, i sportowe,
- egzekwuje należyty stan sanitarno-higieniczny na terenach targowisk miejskich,
- egzekwuje przepisy porządkowe wydane z upoważnienia ustawy, przez organy samorządowe Gminy Miasto Koszalin.

Działania Miejskiego Rzecznika Konsumentów

Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów, Urząd Miejski w Koszalinie, ul. Rynek Staromiejski 6-7, nr tel. 94 348 88 44.

Kolejną bardzo ważną kwestią bezpieczeństwa jest stosowanie względem osób starszych praktyk handlowych, związanych głównie z usługami finansowymi. Z uwagi na fakt, iż wiele zasad obowiązujących na rynku usług finansowych pozostaje dla osób w podeszłym wieku niezrozumiałych, pojawiają się kłopoty z podjęciem właściwych decyzji czy zaufaniem do osób i firm oferujących usługi na tym rynku. Zbyt często prowadzi to pochopnych, nie do końca przemyślanych wyborów.

Z doświadczenia Miejskiego Rzecznika Konsumentów wynika, że osoby starsze często padają ofiarami nieuczciwych handlowców, zwłaszcza podczas sprzedaży na prezentacjach, a także w czasie wizyt akwizytorów. Seniorzy zapraszani są np. na bezpłatne badania lekarskie, a na miejscu okazuje się, że będą uczestniczyć w pokazie, którego faktycznym celem jest sprzedaż bardzo drogich produktów, zachwalanych jako lecznicze, a które właściwości takich nie posiadają. Z kolei nieuczciwi akwizytorzy podszywają się pod przedsiębiorcę, z którego usług korzystają starsi konsumenci i nakłaniają ich do podpisania umowy na korzystniejszych warunkach, która w rzeczywistości nie jest korzystna. Dlatego od 2019 r. Biuro Rzecznika Konsumentów podejmuje działania edukacyjno-informacyjne i ostrzegawcze skierowane do seniorów.

Miejski Rzecznik Konsumentów zapewnia pomoc prawną w indywidualnych sporach konsumentów z przedsiębiorcami, wynikających ze stosunków cywilno prawnych. W szczególności chodzi tu o spory z przedsiębiorcami: sprzedawcami dostarczającymi wadliwe towary (reklamacje zakupionych towarów), przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi, dostawcami energii elektrycznej i gazu, z przedsiębiorcami wykonującymi w mieszkaniach usługi remontowe (wymiana drzwi, okien), z bankami w sporach dotyczących umów kredytów, pożyczek i rachunków bankowych.

Miejski Rzecznik Konsumentów zapewnia konsumentom pomoc i wsparcie w następującym zakresie:

- udzielanie informacji prawnej o obowiązujących przepisach prawa oraz o organach, instytucjach mogących zapewnić pomoc prawną konsumentom w ich sporach z przedsiębiorcami,
- ocena zasadności roszczeń zgłaszanych przez konsumentów,
- pomoc w zidentyfikowaniu przedsiębiorców na podstawie urzędowych rejestrów działalności gospodarczej,
- udostępnianie formularzy pism kierowanych przez konsumentów do przedsiębiorców, z którymi pozostają w sporze,
- pomoc przy redagowaniu indywidualnych pism kierowanych przez konsumentów do przedsiębiorców oraz do organów i instytucji mogących zapewnić ochronę prawną w sporach z przedsiębiorcami,
- zapewnienie dostępu do materiałów o tematyce konsumenckiej np. ulotek, broszur,

- podejmowanie interwencji u przedsiębiorców, z którymi konsumenci pozostają w sporze, w formie wystąpień zawierających żądanie ustosunkowania się do uwag i opinii rzecznika oraz udzielenia mu określonych wyjaśnień i informacji,
- przygotowywanie dla konsumentów pozwów i innych pism procesowych,
- przedstawianie sądowi rozstrzygającemu spór między konsumentem a przedsiębiorcą, poglądu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy,
- wstąpienie do procesu cywilnego, w którym sąd rozstrzyga spór między konsumentem a przedsiębiorcą (w wyjątkowych przypadkach).

Miejski Rzecznik Konsumentów określa samodzielnie rodzaj i zakres udzielanej pomocy prawnej, biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające z oceny stanu faktycznego i prawnego oraz możliwości techniczne i organizacyjne biura Miejskiego Rzecznika Konsumentów.

IV. POMOC SPOŁECZNA DLA SENIORÓW I USŁUGI WSPIERAJĄCE DOTYCHCZAS REALIZOWANE I NOWE

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Centrum Usług Społecznych w Koszalinie przyznaje świadczenia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym osobom starszym. Świadczenia przyznawane są w formie zasiłków pieniężnych tj. zasiłek stały, okresowy, celowy oraz w formie niepieniężnej w postaci pracy socjalnej, posiłków, usług opiekuńczych, kierowania i umieszczania w domu pomocy społecznej, kierowania do placówek dziennych. Centrum Usług Społecznych każdy wniosek rozpatruje indywidualnie, mając na względzie przede wszystkim dobro osoby potrzebującej pomocy.

1. Usługi opiekuńcze

Z wiekiem zwiększa się potrzeba różnych form usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych i opieki długoterminowej. Nie wszyscy seniorzy mogą liczyć na pomoc rodziny czy przyjaciół. Część osób starszych nie posiada rodziny, a wiek i stan zdrowia niejednokrotnie wymuszają konieczność korzystania z pomocy i opieki osób innych z powodu niesamodzielności.

Usługi opiekuńcze należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnianie kontaktów z otoczeniem. Osobom

obłożnie chorym o największym stopniu dysfunkcji organizmu, całkowicie niezdolnym do samodzielnej egzystencji zapewniana jest opieka trzy razy w ciągu dnia, a także w dni wolne od pracy, niedziele i święta.

Usługi opiekuńcze przyznawane są na wniosek osoby zainteresowanej bądź jej przedstawiciela ustawowego. Miejscem złożenia dokumentów i organem wydającym decyzję o przyznaniu usług opiekuńczych jest Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. W decyzji określa się miejsce świadczenia usług, zakres i wymiar oraz wysokość odpłatności. Z uwagi na „starzejące się” społeczeństwo umożliwia się całkowite zwolnienie z odpłatności wszystkich osób powyżej 90 roku życia. Na 338 osób, które korzystały z usług w roku 2021, udzielono wsparcie 46 seniorom w wieku powyżej 90 roku życia.

Usługi opiekuńcze do 31 grudnia 2018 r. świadczył Dom Pomocy Społecznej „ Zielony Taras” w Koszalinie (Dział Usług Opiekuńczych), natomiast od 1 stycznia 2019 r. zadanie realizuje Centrum Usług Społecznych w Koszalinie oraz firma zewnętrzna, w 2021r. - Białogardzka Spółdzielnia Socjalna Feniks wyłoniona w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych – zamówienie na usługi społeczne.

Usługi opiekuńcze świadczone są w zakresie:

- czynności pielęgnacyjnych – karmienie, mycie, ubieranie, zmiana bielizny osobistej i pościelowej, pomoc w załatwianiu potrzeb fizjologicznych, zapobieganie odleżynom i odparzeniom itp.,
- czynności gospodarczych- zakup artykułów spożywczych, przygotowanie posiłku lub jego dostarczanie, utrzymanie w czystości sprzętu gospodarstwa domowego, sanitarnego, pomieszczenia, w którym podopieczny przebywa, pranie odzieży, palenie w piecu itp.,
- pomocy w zakresie rozwiązywania problemów zdrowotnych (w szczególności kontaktów ze służbą zdrowia), rodzinnych (kontakt z członkami rodziny w ramach współdziałania w zapewnieniu opieki nad podopiecznym) oraz załatwianie spraw urzędowych.

Tabela 14. Liczba osób, którym wydano decyzje o przyznaniu usług w latach 2018-2022

Usługi opiekuńcze	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba osób	381	409	372	404	365
Liczba godzin	90 505	86 523,5	92 753,5	86 900,5	79 623
Udział w % podopiecznych z uwagi na wiek					
Powyżej 90 lat	10	10	12	13	17
85-90 lat	32	30	33	25	22
80-84 lat	19	14	16	15	18
70-79 lat	19	20	26	27	24
Poniżej 70 lat	20	16	13	20	19

Źródło: CUS

Z powyższych statystyk wynika, że nadal jest bardzo duże zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania świadczone przez Centrum Usług Społecznych. Potencjał opiekuńczy rodziny ulega zmniejszeniu, kontakty z rodziną stają się utrudnione i mniej intensywne. Powodem tego jest przede wszystkim emigracja zarobkowa ludzi młodych. W wielu przypadkach usługi opiekuńcze zapewnione przez Gminę są jedynym wsparciem seniora.

Obserwuje się, że na terenie Miasta Koszalina rośnie liczba osób powyżej 90 r.ż., która wymaga korzystania z usług opiekuńczych. W ostatnich latach ogólna liczba osób korzystających z usług opiekuńczych/ specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania utrzymuje się na podobnym poziomie (tabela 14). Natomiast dla porównania m.in. lat 2013 i 2022, w 2022r. usługi opiekuńcze świadczone były 365 osobom- o 137 więcej w porównaniu do roku 2013r.

2. Projekt „Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Miasto Koszalin”

Od stycznia 2018 roku Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras” w Koszalinie w ramach działania 7.6 „Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym” programu operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 realizuje projekt „Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Miasto Koszalin”. Na realizację projektu pozyskano kwotę w wysokości 726 815,32 złotych. Celem głównym projektu jest zabezpieczenie

prawidłowych, zgodnych z obowiązującymi przepisami świadczeń usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, samotnych, chorych i niepełnosprawnych na terenie Gminy Miasto Koszalin. Wsparcie w projekcie skierowane jest do osób niesamodzielnych, których dochód nie przekracza 150 % kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, które ukończyły 60 lat. W 2018 roku usługami opiekuńczymi w ramach projektu objętych zostało 10 osób, w 2019 r. 9 osób, w 2020 r. 3 osoby, w 2021r. 9 osób, w 2022r. -4 osoby, stan na 31 grudnia 2022r. to 7 osób.

W ramach ww. zadania realizowane jest również poradnictwo specjalistyczne prawnika i psychologa. Z porad psychologa i prawnika korzystają opiekunowie faktyczni, czyli osoby pełnoletnie opiekujące się osobami niesamodzielnymi, niebędące opiekunami zawodowymi i niepobierające wynagrodzenia z tytułu opieki nad osobą niesamodzielną. W ramach projektu w 2018 r. z porad skorzystało 15 osób, w 2019 r. 18 osób, w 2020 r. 12 osób, w 2021r.- 3 osoby, w 2022r.- 1 osoba.

Projekt w ramach środków unijnych realizowany był do 31 grudnia 2020 roku. Gmina zobowiązana jest do utrzymania 3 letniej trwałości zadania, na lata 2021-2023.

3. Pomoc osobom niepełnosprawnym starszym i ich opiekunom

Osoby w podeszłym wieku z orzeczoną niepełnosprawnością korzystają w Centrum Usług Społecznych w Koszalinie ze wsparcia finansowego w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Do powyższych zadań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków finansowych PFRON, należy:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych,
- likwidacja barier komunikacyjnych i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

4. Kierowanie i umieszczanie w domach pomocy społecznej

Zachodzące zmiany w rodzinach, społeczeństwie, rozluźnienie stosunków międzyludzkich, złe warunki mieszkaniowe, a przede wszystkim zdrowotne zmuszają osoby starsze i przewlekle chore oraz, często ich rodziny, do podjęcia decyzji o umieszczeniu w domu pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy z zakresu pomocy społecznej należy kierowanie osób do domów pomocy społecznej. O skierowanie może ubiegać się osoba wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogąca samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie całodobowych usług opiekuńczych. Należy zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się o skierowanie do domu pomocy społecznej, który przygotowuje decyzję kierującą a następnie umieszczającą w domu pomocy społecznej zlokalizowanym jak najbliżej miejsca zamieszkania.

Całodobowe miejsca dla osób starszych i wymagających całodobowej opieki oferuje Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras” w Koszalinie. CUS w Koszalinie realizując zadanie zapewnienia całodobowej opieki posługuje się także placówkami spoza miasta. Powodem skierowania osób wymagających całodobowej opieki do placówek poza Koszalin jest nie tylko ograniczona liczba miejsc, ale również brak w Koszalinie odpowiedniego typu DPS tj. np. dla osób przewlekle psychicznie chorych, czy dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Tabela 15 obrazuje liczbę osób przebywających w poszczególnych latach w DPS w Koszalinie oraz poza Koszalinem, stan na 31 grudnia we wskazanych latach. Zauważa się, że liczba mieszkańców naszego Miasta przebywających w domach pomocy społecznej poza Koszalinem wzrasta.

Tabela 15. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2018-2022 (stan na dzień 31 grudnia).

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba osób przebywających w DPS poza Koszalinem	134	130	138	149	155
Liczba osób przebywająca w DPS w Koszalinie	85	87	85	89	84

Źródło: CUS w Koszalinie

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca. Od 1 stycznia 2004 r. obowiązuje w Polsce trójskładowy system odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej w następującej kolejności:

- mieszkaniowiec – nie więcej niż 70% dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi (oraz inne osoby). Rodzina, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej nie może być obciążona kosztami za pobyt w domu pomocy społecznej przy dochodzie niższym niż 1800 zł na osobę w rodzinie lub 2328,00 zł w przypadku osób samotnie gospodarujących (tj. 300% kryterium dochodowego w pomocy społecznej).
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca i osoby zobowiązane do opłat.

Przedstawione poniżej dane dotyczące średniego kosztu utrzymania w domach pomocy społecznej w Koszalinie oraz poza Koszalinem wskazują, że koszt utrzymania mieszkańca jest bardzo wysoki i z roku na rok jest coraz większy.

Tabela 16. Średni miesięczny koszt utrzymania w domach pomocy społecznej oraz średnia dopłata gminy (w zł) w latach 2018-2022.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Średni koszt utrzymania w DPS poza Koszalinem (zł)	3 494,28	3 834,50	4 184,29	4 526,72	4 663,62
z tego: średni koszt dopłaty gminy (zł)	2 626,24	2 864,11	3 009,82	3 303,98	3 537,46
Średni koszt utrzymania w DPS Koszalin	3 894,04	4 200,00	5 173,80	5 444,17	5 871,79
z tego: średni koszt dopłaty gminy (zł)	2 564,53	2 751,77	3 472,91	3 714,68	3 967,67

Źródło: CUS w Koszalinie

Mieszkańcy Koszalina w miejscu zamieszkania mają do dyspozycji dwa domy pomocy społecznej:

Dom Pomocy Społecznej „ Zielony Taras” w Koszalinie- jednostka budżetowa Gminy, Dom Seniora „Złote Serca” w Koszalinie- placówka prywatna.

Dom Pomocy Społecznej „ Zielony Taras” w Koszalinie ul. L. Teligi 4, nr tel. 94 717-08-90

Dom jest placówką działającą w formie jednostki budżetowej, dla której organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin. Placówka utworzona została na podstawie Uchwały Nr XLIII/646/2014 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie utworzenia Domu Pomocy Społecznej.

Decyzją administracyjną z dnia 29 czerwca 2015r. Wojewoda Zachodniopomorski zezwolił Prezydentowi Miasta Koszalina na czas nieokreślony prowadzenie Domu Pomocy Społecznej w Koszalinie przeznaczonego dla 88 osób, w tym 78 przewlekle somatycznie chorych oraz 10 osób w podeszłym wieku. 18 października 2019r. Wojewoda Zachodniopomorski zmienił decyzję z 2015r. orzekając o wydaniu na czas nieokreślony zezwolenia na prowadzenie Domu dla 89 osób, w tym 78 osób przewlekle somatycznie chorych oraz 11 osób w podeszłym wieku. W Domu prowadzone są 3 miejsca czasowego pobytu, przyznawane decyzją administracyjną.

Podstawową działalnością Domu Pomocy Społecznej „ Zielony Taras” w Koszalinie jest świadczenie mieszkańcom domu usług w zakresie potrzeb bytowych tj. miejsca zamieszkania, wyżywienia, odzieży i obuwia, utrzymania w czystości, świadczenia usług opiekuńczych czyli udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, pomocy w załatwianiu spraw osobistych, usług wspomagających i wspierających tzn. podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu, zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych, pomoc w nawiązywaniu kontaktów z rodziną i społecznością lokalną, zapewnieniu bezpieczeństwa i przestrzegania praw mieszkańca. Dom respektuje i gwarantuje prawo mieszkańców do realizacji praktyk religijnych zgodnie z wyznaniem.

Dom Seniora „Złote Serca” Koszalin ul. Leśna 6, nr tel. 692-202-900, 728-248-878

Dom Seniora Złote Serca jest jednostką prywatną oferuje całodobową opiekę dla 32 osób. Oferuje pobyty krótkoterminowe przydatne w nagłych okolicznościach, jak i długoterminowe. Budynek usytuowany jest w zacisznym miejscu wschodniej części miasta. W pobliżu znajduje się las i szpital.

Mieszkańcy mają zapewnioną całodobową opiekę wykwalifikowanego personelu, zajęcia w ramach spędzania wolnego czasu oraz posługę duszpasterską.

5. Dienne domy pobytu dla osób starszych

Należą do istotnych zasobów w zakresie opieki i wsparcia osób starszych na terenie Gminy Miasta Koszalin. Głównym celem ich działalności jest zapewnienie wsparcia dla koszalińskich seniorów w zakresie usług socjalno-bytowych, usług wspierających w postaci terapii zajęciowej, pomocy socjalno-prawnej, wsparcia kryzysowego, zajęć pobudzających aktywność ruchową oraz zajęć kulturalnych.

Przeznaczone są dla osób starszych, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Świadczą one pomoc w ciągu dnia, w tym oferują posiłki, rehabilitację, zajęcia edukacyjno - kulturalne oraz wspólne spędzanie przez seniorów czasu wolnego.

W zasobach Gminy funkcjonują dwa dienne domy: Dzienny Dom Pomocy „Złoty Wiek” oraz Dzienny Dom Pogodna Jesień „Senior+”. Podmioty te prowadzone są przez Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras” w Koszalinie. Podstawą do korzystania z usług dziennych domów prowadzonych przez Gminę jest decyzja administracyjna wydana w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy. Zasady o odpłatności za pobyt uczestników w dziennych domach ustala Rada Miejska w Koszalinie w drodze uchwały.

Dzienny Dom Pomocy „Złoty Wiek” w Koszalinie ul. Piłsudskiego 64, nr tel. 94 341 92 67. Od 1 września 2015 r. jest jednostką organizacyjną Domu Pomocy Społecznej w Koszalinie. Dom przeznaczony jest dla osób w wieku powyżej 60 lat. Dysponuje 30 miejscami i jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00-15.00.

Placówka zapewnia samotnym seniorom, często o ograniczonej sprawności psychofizycznej różnorodne formy spędzania wolnego czasu:

Terapia zajęciowa:

- zajęcia manualne- rękodzieło, zajęcia plastyczne,
- zajęcia kulturalno-oświatowe- prelekcje, pogadanki, przegląd prasy,
- gry i zabawy dydaktyczne poprawiające i utrzymujące pamięć, np. kalambury, bingo, krzyżówki,
- aktywizacja ruchowa w tym gimnastyka,
- zajęcia rekreacyjno-taneczne poprzez wdrażanie prostych układów choreograficznych,
- zajęcia muzyczne- ćwiczenia oddechowe, emisja głosu, wspólne muzykowanie,
- inscenizacje teatralne.

Dostęp do kultury:

- czynny udział w spotkaniach integracyjnych,
- wyjścia do muzeum, kina i teatru,
- spotkania z ciekawymi ludźmi zasłużonymi dla miasta i kultury,
- korzystanie z prasy oraz zbiorów biblioteki DDP.

Dzienny Dom Pogodna Jesień „Senior +” w Koszalinie ul. L. Teligi 4, nr tel. 94 717-08-98

jest jednostką organizacyjną Domu Pomocy Społecznej, powstał w ramach Rządowego Programu Wieloletniego „Senior- WIGOR” na lata 2015-2020 edycja 2015. Czynny jest od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7.00 do 18.00. Dom dysponuje 30 miejscami i przeznaczony jest dla osób w wieku powyżej 60 lat, będących mieszkańcami Miasta Koszalina, mających zmniejszoną sprawność fizyczną i trudności w organizacji życia codziennego, które z powodu choroby, niepełnosprawności wymagają częściowej opieki innych osób.

W Dziennym Domu Pogodna Jesień „Senior+” prowadzone są następujące formy działalności:

- zajęcia usprawniające ruchowo, w tym rehabilitacyjne mające na celu utrzymanie lub poprawienie utraconej sprawności,
- zajęcia rekreacyjne, kulturalne pozwalające na podtrzymywanie sprawności psychofizycznej - możliwie w jak najlepszej kondycji oraz integrację ze społecznością lokalną,
- zajęcia edukacyjne mające na celu utrzymanie seniorów w jak najlepszej kondycji intelektualnej,
- zapewnienie dostępu do kultury i rekreacji,
- wspieranie w rozwiązywaniu indywidualnych problemów uczestników,
- budowanie więzi międzypokoleniowej.

Oprócz 2 dziennych domów prowadzonych przez Gminę funkcjonuje jeszcze Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych, który mieści się w Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeskiej.

Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych przy Caritas w Koszalinie ul. Bp. Domina 8, nr tel. 94 342-36-90.

Prowadzi różnego rodzaju zajęcia w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych podopiecznych, takie jak: poczucie bezpieczeństwa, przynależności, uznania, utrzymywania

stosunków towarzyskich i duchowej satysfakcji. Zapewnia opiekę seniorom w godzinach od 9.00 do 14.00. Dom pozwala na aktywne spędzenie czasu, rozwijanie pasji i zainteresowań uczestników.

6. Klub Różany Zakątek „Senior+”

Znajduje się w Koszalinie przy ul. Łużyckiej 32, nr tel. 94 717- 09-19.

Miejski Program na rzecz osób starszych na lata 2018-2022 zakładał prowadzenie polityki senioralnej ukierunkowanej na jak najdłuższą aktywność społeczną i rodzinną osób starszych. Dla osiągnięcia jednego z celów tj. „Integracja międzypokoleniowa oraz poprawa wizerunku osób starszych” zaplanowano tworzenie miejsc spotkań osób starszych. W ramach rządowego Programu wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020, edycja 2020 Gmina Koszalin otrzymała dotację na utworzenie i wyposażenie Klubu „Senior +” w kwocie 150 tys. zł.

Placówka usytuowana jest w miejscu dostępnym dla seniorów oraz dostosowana do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Przeznaczona jest dla 20 osób, w wieku od 60 lat, samodzielnych w zakresie samoobsługi, nieaktywnych zawodowo. Uczestnictwo w zajęciach jest nieodpłatne. Klub czynny jest przez 8 godzin, przez 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku.

Jego działalność polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy, działań wolontarystycznych, a także na inicjowaniu współpracy i łączeniu inicjatyw lokalnych prowadzących do skutecznej aktywizacji seniorów.

Dla seniorów organizowane są różne formy terapii i treningów, wypoczynek i rozrywka. Zakłada się, że dzięki aktywizacji seniorów podniesie się ich sprawność psychoruchowa, co pozytywnie wpłynie na ogólny stan zdrowia.

Podstawowy zakres usług jaki zapewnia Klub Różany Zakątek „Senior+” to:

- miejsce pobytu, przystosowane do bezpiecznego i aktywnego spędzania czasu, przystosowane do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych,
- stworzenie warunków do samopomocy,
- stworzenie warunków do rozwoju integracji między seniorami oraz działań wolontarystycznych,
- organizację czasu wolnego,

- terapię zajęciową,
- działalność kulturalno – oświatową i edukacyjną,
- udział w imprezach okolicznościowych, festynach rekreacyjno - sportowych, piknikach, wycieczkach,
- uczestnictwo w imprezach organizowanych przez instytucje kulturalne miasta.

7. Teleopieka

1 czerwca 2017 r. Miasto Koszalin wprowadziło usługę Teleopieki domowej. Mogą z niej skorzystać wszyscy chętni mieszkańcy Koszalina, którzy ukończyli 75 rok życia.

Uruchomienie usługi Teleopieki dla mieszkańców Koszalina jest odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania mieszkańców Miasta. Teleopieka umożliwia funkcjonowanie w swoim środowisku zamieszkania osobom, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia wymagają stałego monitoringu i pomocy innych. Zapewnia bezpieczeństwo i wsparcie osób samotnych pozostających w domu.

Usługa Teleopieki polega na sprawowaniu opieki przez centrum monitoringu prowadzone przez firmę zewnętrzną przez 24 h/7 dni w tygodniu, przyjmowaniu zgłoszeń SOS od podopiecznych, wzywaniu Pogotowia Ratunkowego, Policji, Straży Miejskiej (w przypadku nagłej sytuacji zagrażającej życiu lub odniesionych przez seniora obrażeń), kontakcie z rodziną podopiecznego lub osobą wskazaną, celem udzielenia pomocy czy wsparcia a także telefoniczne udzielenie wsparcia psychicznego podopiecznemu, który uruchomił alarm, aż do przybycia wezwanych osób lub służb.

Odpowiedzialnym za realizację usługi Teleopieki jest Dom Pomocy Społeczny „Zielony Taras” w Koszalinie. Realizatorem usługi są firmy zewnętrzne wyłonione każdego roku w drodze zapytania ofertowego, które użyczają nieodpłatnie podopiecznemu sprzęt w postaci opaski na nadgarstek z przyciskiem SOS, lokalizację GPS, czujnik tętna, komunikator głosowy informujący o konieczności zażycia leków, komunikator umożliwiający kontakt z rodziną lub wybranymi osobami.

Tabela 17. Realizacja teleopieki w latach 2018-2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób	103	143	128	159	116
Liczba zgłoszeń	189	902	453	242	175
Koszt realizacji zadania zł	33 236	67 808	58 800	76 407	58 800

Źródło: DPS Zielony Taras" w Koszalinie.

Z danych zamieszczonych powyżej wynika, że koszalińscy seniorzy korzystają z usługi Teleopieki i zasadne jest jej realizowane w latach kolejnych.

8. Program osłonowy „Korpus wsparcia seniorów na 2023 rok”

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej ogłosiło Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023, który stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stawiają przed Polską zachodzące procesy demograficzne. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie działań na rzecz seniorów niesamodzielnymi ze względu na wiek oraz stan zdrowia.

Celem Programu jest wsparcie gmin w świadczeniu usług społecznych na rzecz seniorów polegających na zapewnieniu dostępu do „opieki na odległość” osobom starszym, poprzez udzielenie dofinansowania zakupu oraz kosztów użytkowania tzw. „opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa”.

Warunkiem uczestnictwa gminy w przedmiotowym Programie było przyjęcie uchwałą programu osłonowego na podstawie art. 17 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Uchwałą nr LVIII/850/2023 Rady Miejskiej z dnia 26 stycznia 2023r. został przyjęty Program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów w Gminie Miasto Koszalin - edycja 2023”. Program będzie wspierał seniorów, poprzez zapewnienie opieki na odległość za pomocą opaski bezpieczeństwa, tzw. Teleopieki, która oparta jest na najnowszych rozwiązaniach cyfrowych. To dobre rozwiązanie, szczególnie dla osób samotnych, które potrzebują wsparcia w codziennym życiu, aby jak najdłużej pozostać w swoim środowisku domowym, co realnie przekłada się na działania służące deinstytucjonalizacji. Realizatorem Programu jest Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras” w Koszalinie.

9. Program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków mieszkańców Miasta Koszalina z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy tworzenie i realizacja programów osłonowych w oparciu o rozeznane potrzeby gminy.

W 2021r. Rada Miejska w Koszalinie po raz pierwszy przyjęła program osłonowy z uproszczonym postępowaniem administracyjnym umożliwiającym szybkie, częściowe wsparcie finansowe dla osób starszych ponoszących wydatki za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Program jest jednoroczny, obecnie trwa III edycja Programu.

Program skierowany jest do osób samotnych, które ukończyły 60 lat, znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, posiadających tytuł prawny do lokalu lub domu, nie korzystających z dodatku mieszkaniowego i będących uczestnikami Programu Koszalińska Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin”. Ww. osoby są uprawnione do pomocy finansowej na częściowe pokrycie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 26,10 zł miesięcznie, kiedy ich próg finansowy jest na poziomie 300% kryterium dochodowego osoby samotnej, tj. 2328 zł.

Liczba osób korzystających z Programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w latach 2021-2022 przekonuje, że jest to jak najbardziej potrzebna forma pomocy skierowana do samotnych osób starszych.

W okresie dwóch lat 2021 i 2022 z możliwości zmniejszenia wydatków na opłaty za odpady skorzystało 2 425 osób.

Tabela 18: Liczba osób korzystających z Programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w latach 2021-2022 oraz wskaźnik odpłatności.

	2021r.	2022r.
Liczba osób	1063	1362
Kwota wydatków (w zł)	202 400	383 670

Źródło: CUS w Koszalinie

10. Koszaliński Program Lek dla Seniora

Po raz pierwszy został przyjęty Uchwałą Nr V/83/2019 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 25 kwietnia 2019 r. Realizowany był w latach 2019-2022. Obecnie trwa II edycja programu.

Program osłonowy z uproszczonym postępowaniem administracyjnym umożliwia szybkie, częściowe (lecz gwarantowane) wsparcie dla osób starszych i jest alternatywą dla systemu wsparcia w postaci specjalnych zasiłków celowych.

Program skierowany jest do osób będących uczestnikami Programu Koszalińska Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin”, które ukończyły 60 lat, są przewlekle chore, znajdują się w trudnej sytuacji finansowej. Ich próg dochodowy jest na poziomie powyżej 100% do 200% kryterium dochodowego osoby samotnej lub osoby w rodzinie i waha się pomiędzy 776,01zł a 1552 zł (osoba samotnie gospodarująca) lub pomiędzy 600,01 zł a 1200 zł (na osobę w rodzinie), miesięczne wydatki na leki zalecone przez lekarza osobie uprawnionej, poniesione w miesiącu złożenia wniosku albo w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku, przekroczyły kwotę 50 zł.

Pomoc finansowa przyznawana jest 2 razy w roku do kwoty wymienionej na fakturze i nie może być wyższa od kwoty 150,00 zł.

Program cieszy się dużym uznaniem. W latach 2019-2022 z tej formy pomocy skorzystało 440 seniorów.

Tabela 19. Liczba osób korzystających z Koszalińskiego Programu „Lek dla Seniora” oraz wskaźnik odpłatności.

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba osób	103	114	109	114
Kwota wydatków (w zł)	24 300	29 200	26 600	26 267

Źródło: CUS w Koszalinie

11. Program „Koszalińska Karta Seniora”

Rozwój i promocja usług skierowanych do seniorów były wspierane miejskim programem „Koszalińska Karta Seniora”. Program był realizowany od 1 kwietnia 2016r. do 31 sierpnia

2022r. Skierowany był do mieszkańców Koszalina, którzy ukończyli 60 lat. Miał na celu zwiększenie dostępu do usług publicznych poprawiających jakość życia seniorów, podniesienie aktywności i sprawności seniorów, poprzez zwiększenie dostępności do dóbr kultury oraz zachęcanie do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i edukacyjnych, umożliwienie seniorom rozwoju pasji i zainteresowań oraz aktywnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie pozytywnego wizerunku koszalińskich seniorów.

W okresie trwania Programu wydano 15 321 Kart Seniora.

W związku z utworzeniem Programu Koszalińska Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin” zaszła konieczność uchYLENIA Uchwały nr XVII/210/2016 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 28 stycznia 2016r. w sprawie przyjęcia Programu „Koszalińska Karta Seniora”, który jest kontynuowany jako Pakiet Seniora w nowo powstałym Programie.

12. Program Koszalińska Karta Mieszkańca pod nazwą „Kocham Koszalin”

W dniu 18 sierpnia 2022r. Rada Miejska w Koszalinie przyjęła Program Koszalińska Karta Mieszkańca pod nazwą „Kocham Koszalin”, w ramach którego tworzy się system zniżek, ulg, preferencji i uprawnień. Osobami uprawnionymi do korzystania z Programu są osoby zameldowane na terenie Gminy Miasta Koszalin, bądź deklarujące w zeznaniu podatkowym, że miejscem zamieszkania jest Gmina Miasto Koszalin.

Program ma na celu:

- poprawę warunków życia mieszkańców,
- promocję Miasta, jako miejsca atrakcyjnego do osiedlania się,
- zwiększenie dochodów Miasta z tytułu podatków,
- ochronę środowiska poprzez zwiększenie dostępności do komunikacji miejskiej,
- promocję kultury fizycznej i aktywnego wypoczynku,
- rozwój kultury lokalnej,
- integrację społeczności lokalnej,
- wsparcie lokalnych przedsiębiorców.

Program jest realizowany w następujących obszarach funkcjonowania Miasta:

- komunikacja miejska i parkingi,

- sport i rekreacja,
- kultura,
- oświata,
- handel i usługi,
- zdrowie,
- pomoc społeczna.

W ramach Programu funkcjonują Pakiety:

- Pakiet Mieszkańca, do którego dostęp może uzyskać każdy uczestnik Programu,
- Pakiet Dużej Rodziny, do którego dostęp uzyskać mogą osoby, które były uczestnikami Programu „Koszalińska Karta Dużej Rodziny”,
- Pakiet Seniora, do którego dostęp uzyskać mogą osoby, które były uczestnikami Programu „Koszalińska Karta Seniora”.

Dokumentem uprawniającym do korzystania z Programu jest Karta „Kocham Koszalin” w formie elektronicznej lub plastikowej zawierającej kod QR oraz kod kreskowy, wydawana nieodpłatnie. Uczestnik Programu (np. senior) ma również możliwość uzyskania silikonowej opaski na rękę.

Program realizuje Centrum Usług Społecznych w Koszalinie. Od 9 września do dnia 31 grudnia 2022 roku wydano 10 632 Koszalińskich Kart Mieszkańca. W ramach Programu utworzono system benefitowy, w ramach którego posiadacze Karty uprawnieni są do korzystania ze zniżek, ulg i preferencji. W 2022 roku zawarto 72 porozumienia o przystąpieniu do Programu Koszalińska

Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin” w roli Partnera z podmiotami oferującymi uczestnikom Programu łącznie 161 benefitów.

13. Program Usług Społecznych w Gminie Miasto Koszalin

Program Usług Społecznych w Gminie Miasto Koszalin realizowany jest w ramach Projektu „Centrum Usług Społecznych Koszalin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Sposób, tryb oraz zasady tworzenia i realizacji Programu Usług Społecznych określa ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług

społecznych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze fakultatywnym. Realizatorem Programu Usług Społecznych jest Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, które zostało utworzone poprzez przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie z dniem 1 lipca 2021r.

Program jest realizowany od 1 sierpnia 2021r. do 30 września 2023r. w ramach ww. Projektu. Gmina Koszalin zobowiązała się do kontynuacji działań w zakresie utrzymania oferty usług społecznych w okresie 3 lat od zakończenia ww. projektu tj. do 30 września 2026r.

Usługi społeczne określone w Programie Usług Społecznych stanowią odpowiedź na potrzeby mieszkańców Koszalina i wynikają z przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

Mieszkańcy biorący udział w badaniach do diagnozy uznali, że usługi społeczne powinny być priorytetowe, rozwijane i usprawniane. Oferta wsparcia powinna być rozszerzona o zapewnienie rehabilitacji, wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego, pomoc w czynnościach domowych, zmniejszenie izolacji poprzez usługi sąsiedzkie, doraźne wsparcie usługowe, specjalistyczną pomoc-psychologa, psychiatry, dowóz-transport.

Osoby starsze spełniające kryteria określone w programie mogą nieodpłatnie skorzystać z następujących usług społecznych:

Sprzęt rehabilitacyjny

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą niesamodzielną, osobą z niepełnosprawnością, osobą zamieszkuje samotnie lub prowadzącą gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia. Zakres usługi obejmuje: wypożyczenie sprzętu na okres do 3 miesięcy, dowóz sprzętu, montaż sprzętu, naukę obsługi sprzętu, odbiór sprzętu rehabilitacyjnego.

Mobilna usługa pielęgnacji paznokci

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą niesamodzielną, osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Mobilna usługa pielęgnacji paznokci zawiera tzw. „koszyk usług: skrócenie i oszlifowanie płytki paznokci u rąk, skrócenie i oszlifowanie płytki paznokci u stóp, skrócenie i oszlifowanie płytki paznokci u rąk i stóp.

Mobilne usługi pielęgnacyjne- usługa fryzjerska

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą niesamodzielną, osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Mobilne usługi pielęgnacyjne - usługa fryzjerska" obejmuje tzw. „koszyk usług”: strzyżenie damskie/męskie, modelowanie damskie/męskie, strzyżenie z modelowaniem damskie/męskie.

Usługa porządkowa- mycie okien

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą niesamodzielną, osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności, osobą powyżej 75 roku życia, samotną lub prowadzącą gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia.

Usługa obejmuje kompleksowe mycie szyb z obydwu stron, ram okiennych i parapetów.

Usługa porządkowa pralnicza

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą niesamodzielną, osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności, osobą powyżej 75 roku życia będącą osobą samotną lub prowadzącą gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia.

Usługa dotyczy wykonania czynności pralniczych.

Zakres wykonywanych prac obejmuje asortyment wchodzący w skład tzw. „koszyka usług” m.in. pranie bielizny pościelowej, pranie ręczników, pranie koca, pranie firan, zasłon, pranie narzuty.

Usługa porządkowa- porządkowanie nagrobków

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą niesamodzielną, osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności, osobą powyżej 75 roku życia będącą osobą samotną lub prowadzącą gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia.

Usługa obejmuje jednorazowo porządkowanie maksymalnie pięciu nagrobków na terenie Cmentarza Komunalnego w Koszalinie. Usługa zawiera następujące czynności: umycie na mokro tablicy i płyty nagrobka, usunięcie obumarłych kwiatów i wypalonych wkładów, zebranie śmieci i wyrzucenie do śmietnika, uprzątnięcie terenu wokół grobu, zakup wkładu lub znicza do kwoty 10,00 zł i zapalenie go, odśnieżenie płyty nagrobka (w okresie zimowym).

Usługa – mediacje dla rodziny

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina. Usługa „Mediacje dla rodziny” obejmuje: mediacje partnerskie, mediacje rodzinne, mediacje międzypokoleniowe, mediacje sąsiedzkie.

Usługa -Opiekun szyty na miarę

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący opiekunem faktycznym osoby niesamodzielnej/niepełnosprawnej. Usługa „Opiekun szyty na miarę” obejmuje wsparcie dla opiekunów faktycznych w formie szkolenia dostosowanego do stanu zdrowia osób zależnych (np. osoby po udarach, osoby całkowicie leżące, osoby poruszające się w obrębie mieszkania przy wsparciu sprzętu rehabilitacyjnego, osoby z PEG, osoby ze stomią itp.) Szkolenie obejmuje: podstawowe zasady opieki i pielęgnacji osób zależnych, podstawowe zasady przeciwdziałania odleżynom, podstawowe zasady rehabilitacji w warunkach domowych z wykorzystaniem przedmiotów dostępnych w domu, komunikację z podopiecznym – kształtowanie umiejętności skutecznego porozumiewania się z osobą niesamodzielną/niepełnosprawną, radzenie sobie z trudnymi zachowaniami osób wymagających wsparcia, zasady żywienia osoby leżącej, wsparcie informacyjne dla opiekunów faktycznych.

Usługa- POMOCnaTaksówka

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności, osobą niesamodzielną, dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności zawierającym wskazanie o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, osobą powyżej 75 roku życia będącą osobą samotną lub prowadzącą gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia.

Kompleksowa realizacja usług wchodzących w skład „koszyka usług – POMOCnaTaksówka” polega na zapewnieniu dojazdu (transport do i z powrotem): z miejsca zamieszkania do placówki medycznej /rehabilitacyjnej (z wyłączeniem transportów medycznych), do urzędu (w razie potrzeby), do wskazanego miejsca w celu realizacji potrzeb duchowych, zapewnienie asysty – w drodze do/z pojazdu, mieszkania, miejsca docelowego, postój/oczekiwanie w miejscu docelowym (lub w najbliższym możliwym miejscu) maksymalnie do 1 h w drodze do/z pojazdu, mieszkania, miejsca docelowego.

Usługa- Złota Rączka

Odbiorcą usługi może być mieszkaniec Koszalina będący osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności, opiekunem osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności zawierającym wskazanie o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku

z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, osobą powyżej 65 roku życia będącą osobą samotną lub prowadzącą gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 65 roku życia.

Zakres usługi Złota Rączka dotyczy pomocy przy drobnych domowych usterkach niewymagających natychmiastowej interwencji.

Katalog napraw, tzw. „koszyk usług” świadczonych w ramach usługi zawiera: regulację drzwi, uszczelnienie drzwi, naprawę lampy, montaż lampy, wymianę żarówki w lampie, montaż/wymianę spłuczki (nie obejmuje spłuczki podtynkowej), wymianę deski klozetowej, naprawę, nasmarowanie, wymianę, wyregulowanie zawiasu, naprawę, nasmarowanie, wymianę, wyregulowanie zamku, naprawę, nasmarowanie, wymianę, wyregulowanie klamki, naprawę, nasmarowanie, wymianę, wyregulowanie gałki, naprawę, nasmarowanie, wymianę, wyregulowanie uchwytu w drzwiach/szafach, montaż lustra/obrazu, montaż uchwytu/wieszaka, montaż półki, montaż karnisza, wymianę uszczelki np. w kranie, słuchawce, wężu prysznicowym, baterii łazienkowej, muszli klozetowej, wymianę słuchawki prysznicowej, wymianę baterii kuchennej, wymianę baterii łazienkowej, drobną naprawę mebla (sklejenie, skręcenie) - nie dotyczy mebli nowo zakupionych, podłączenie pralki/zmywarki, montaż gniazdka elektrycznego, montaż wyłącznika prądu, udrażnianie zatkanej rury, wymianę syfonu, uszczelnienie silikonem przecieku: np. przy wannie, brodziku, umywalce.

Wymienione usługi w ramach projektu świadczone są przez organizacje pozarządowe, w tym spółdzielnie socjalne, fundacje i stowarzyszenia oraz firmy.

Zainteresowanie mieszkańców usługami jest duże, w okresie od stycznia do grudnia 2022r. wpłynęło 855 wniosków, na które wystawiono 1336 zleceń. Z dostępnych usług skorzystało 291 seniorów.

14. Projekt „E-senior”

W dniu 22 lutego 2022 roku Gmina Miasto Koszalin, za pośrednictwem Centrum Usług Społecznych w Koszalinie złożyła deklarację udziału w projekcie „E-senior” współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020. Realizacja Projektu przewidziana na lata 2022-2023.

Projekt skierowany jest do osób z terenu Gminy, w wieku 65+, nieposiadających kompetencji cyfrowych bądź chcących je rozwijać. W ramach projektu oferowano udział w 75 godzinnym szkoleniu z obsługi komputera i smartfona oraz 9 godzinnych warsztatach animacyjnych. Ostatecznie, w 2022 roku udało się przeszkolić łącznie 84 mieszkańców Koszalina. Realizatorem projektu była Fundacja IT z siedzibą w Szczecinie, przy współpracy z gminami z terenu województwa zachodniopomorskiego, które złożyły deklarację gotowości mieszkańców do udziału w projekcie.

Gmina Miasto Koszalin nie ponosi kosztów/wydatków w ramach projektu.

V. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA KOSZALIŃSKICH SENIORÓW

Znaczną część koszalińskich seniorów stanowią osoby sprawne, które są aktywne, stąd na terenie Miasta stale rośnie zapotrzebowanie seniorów na aktywne formy spędzania wolnego czasu. Programy i działania aktywizujące społeczność w starszym wieku spotykają się z dużym zainteresowaniem, seniorzy są aktywnymi uczestnikami społeczności lokalnej. Przy spółdzielniach mieszkaniowych, radach osiedli, stowarzyszeniach funkcjonują kluby i miejsca spotkań seniorów. Ponadto, koszalińskie uczelnie wyższe oferują seniorom zajęcia w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW) prowadzonego zarówno przez Politechnikę Koszalińską oraz Państwową Wyższą Szkołę Zawodową. Wiele organizacji pozarządowych inicjuje działania skierowane do tej grupy wiekowej organizując imprezy i wydarzenia o charakterze kulturalnym, rozrywkowym i sportowym. Propagowanie wśród seniorów aktywności w zakresie kultury, rekreacji, turystyki i edukacji w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu itp. działania na rzecz koszalińskich seniorów są również w kompetencji Koszalińskiej Rady Seniorów.

1. Koszalińska Rada Seniorów Koszalin ul. Rynek Staromiejski 6-7,
nr tel. 94 348 87 16.

Została powołana uchwałą Rady Miejskiej w Koszalinie w 2014 r. Rada ma charakter doradczy, konsultacyjny i inicjatywny dla władz Miasta. Działa na zasadzie kadencyjności. Kadencja Rady trwa 3 lata. Koszalińska Rada Seniorów II kadencję rozpoczęła 10 maja 2019 r.

W związku z pandemią COVID-19, brakiem możliwości funkcjonowania Koszalińskiej Rady Seniorów i realizacji wytyczonych przez nią zadań kadencja Rady została wydłużona.

Rada liczy 15 osób:

- 5 przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- 5 przedstawicieli uniwersytetu trzeciego wieku,
- 5 przedstawicieli osób starszych.

Do zadań Rady należy w szczególności:

- współpraca z organami Miasta przy rozstrzyganiu spraw istotnych dla osób starszych,
- przedstawianie propozycji dotyczących krótko- i długoterminowych działań na rzecz osób w wieku senioralnym,
- opiniowanie projektów uchwał Rady Miejskiej w Koszalinie przedstawionych Radzie do zaopiniowania,
- podejmowanie działań na rzecz integracji osób starszych ze społecznością lokalną oraz umacnianie więzi międzypokoleniowych,
- propagowanie wśród seniorów aktywności w zakresie kultury, rekreacji, turystyki i edukacji w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- współpraca z organizacjami i instytucjami społecznymi, działającymi na terenie Koszalina w sprawach planowania i podejmowania działań na rzecz osób starszych,
- upowszechnianie wiedzy o potrzebach, prawach i możliwościach osób starszych,
- upowszechnianie informacji o podejmowanych działaniach na rzecz osób w starszym wieku,
- przełamywanie stereotypów na temat starości oraz budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych.

Rada podejmowała m.in. następujące działania:

- propagowanie wśród seniorów Programu „Koszalińska Karta Seniorów” oraz poszukiwanie Partnerów Programu,
- propagowanie wśród seniorów Akcji „Koszalińska Koperta Życia”,
- zachęcanie do korzystania z usługi Teleopieki,
- propagowanie wśród najuboższej grupy seniorów Koszalińskiego Programu „Lek dla Seniora”,
- propagowanie Programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków mieszkańców Miasta Koszalina z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

- diagnozowanie środowiska osób starszych oraz poszukiwanie seniorów do udziału w Projekcie „Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Miasto Koszalin”,
- współtworzenie informatora dla osób starszych.

2. Uniwersytety Trzeciego Wieku

Uniwersytety Trzeciego Wieku są jednostkami ogólnouczelnianymi. Powstały z myślą o aktywizacji intelektualnej i społecznej seniorów. Członkiem UTW może zostać osoba w wieku emerytalnym, która chce poszerzać własne umiejętności i wiedzę, czynnie uczestniczyć w życiu społecznym oraz poznawać nowych ludzi. Zajęcia realizowane są w formie wykładów, warsztatów, lektoratów języków obcych. Na terenie Koszalina działają dwa Uniwersytety Trzeciego Wieku.

Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Politechnice Koszalińskiej

Biuro UTW mieści się w budynku Politechniki Koszalińskiej (pokój 22A, parter),
75-453 Koszalin ul. Śniadeckich 2, nr tel. 94 347-86-73 czynne jest w środy po wykładzie.

Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej.

Biuro UTW mieści się w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koszalinie
75-582 Koszalin ul. Leśna 1, nr tel. 94 342-67-66 czynne w dni robocze, w godz. 8.00-15.00.

Uniwersytety zrzeszają razem około 860 słuchaczy.

Do głównych zadań Uniwersytetów należą:

- aktywizacja intelektualna, społeczna i fizyczna słuchaczy,
- nabywanie i poszerzanie wiedzy, umiejętności i kompetencji z różnych dziedzin,
- rozwijanie i zainteresowań,
- podtrzymanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkiej,
- szerzenie profilaktyki zdrowotnej 50+.

Uniwersytety realizują swoją działalność poprzez:

- wykłady, seminaria, warsztaty, dyskusyjne, ćwiczenia, konferencje naukowe, prelekcje, prezentacje multimedialne, panele dyskusyjne, ćwiczenia,
- spotkania z osobistościami życia naukowego, społecznego, politycznego i kulturalnego,
- zajęcia praktyczne z zakresu kultury fizycznej i rekreacyjnej, wycieczki turystyczne i krajoznawcze,

- rozwijanie działalności w zespołach zainteresowań,
- współpracę z organizacjami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz społeczności akademickiej,
- wydawanie zbiorów własnej twórczości.

Słuchacz Uniwersytetu Trzeciego Wieku otrzymuje indeks, w którym rejestrowane jest uczestnictwo w zajęciach oraz jego szczególne osiągnięcia.

Zapisy na UTW odbywają się raz do roku. Posiadacze indeksu mają zagwarantowany udział w zajęciach UTW w roku kolejnym, wystarczy, że w wyznaczonym czasie potwierdzą chęć dalszego uczestnictwa w zajęciach i dokonają niezbędnej opłaty rocznej.

3. Miejskie instytucje kultury

Na terenie Miasta Koszalina bardzo wiele działań kierowanych jest do seniorów przez instytucje kultury takie jak: Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Muzeum, Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego, Centrum Kultury 105, Filharmonię Koszalińską im. Stanisława Moniuszki.

Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela w Koszalinie Plac Polonii 1, nr tel. 94 348 15 40.

KBP jest samorządową instytucją kultury działającą na terenie Koszalina od 1947 roku, największą na Pomorzu Środkowym biblioteką publiczną. Użytkowników obsługuje za pośrednictwem 10 filii rozmieszczonych na terenie Koszalina oraz Biblioteki Głównej. Działalność KBP skupia się przede wszystkim na promocji czytelnictwa oraz upowszechnianiu wiedzy i informacji na temat kultury i nauki. Użytkownikom oferuje usługi z zakresu wypożyczania oraz udostępniania księgozbioru naukowego, popularnonaukowego, dydaktycznego oraz literatury pięknej. Biblioteka dysponuje obszernym zbiorem czasopism bieżących oraz archiwalnych, dokumentów z życia społecznego Koszalina oraz regionu, audiobooków, kaset magnetofonowych oraz płyt.

Oferta kulturalno-edukacyjna skierowana jest do odbiorców dóbr kultury w każdym wieku. Koszalińska Biblioteka Publiczna organizuje cały szereg spotkań autorskich, promocji książek, konkursów, happeningów, koncertów, festiwali, wykładów, prelekcji, konferencji, warsztatów i kursów.

Dla koszalińskich seniorów oferuje następujące działania:

- kursy komputerowe mające na celu zapoznanie z Internetem i obsługą komputera. Kurs trwa 2,5 miesiąca (34 godzinny) i obejmuje zagadnienia związane z podstawami obsługi komputera, Microsoft Office Word, wyszukiwanie informacji w Internecie, komunikatory skype, gadu-gadu, poczta elektroniczna,
- spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki: czytelnicy raz w miesiącu spotykają się i dzielą się swoimi wrażeniami z przeczytanej lektury,
- koła zainteresowań. W dwóch filiach bibliotecznych odbywają się spotkania pań, które spędzają czas w bibliotece przy dobrej książce i robótkach ręcznych. Panie polecają sobie przeczytane lektury, poznają różne techniki zdobienia oraz wymieniają się ścięgami szydełkowymi i na drutach,
- koncerty muzyczne. Filia biblioteczna nr 8 nawiązała współpracę z Zespołem Szkół Muzycznych w Koszalinie i cyklicznie uczniowie tej szkoły grają dla czytelników,
- spotkania dla osób niedowidzących w Wypożyczalni Książki Mówionej. Od wielu lat w każdą środę odbywają się spotkania tematyczne osób starszych i słabo widzących. Są to spotkania świąteczne, prezentacje nowości książkowych lub przygotowane przez pracowników (na podstawie kalendarza rocznic) spotkania prezentujące sylwetki pisarzy, piosenkarzy lub kompozytorów,
- książki z dużą czcionką i audiobooki. Z myślą o osobach starszych w filiach Koszalińskiej Biblioteki Publicznej gromadzone są książki z powiększonym drukiem. Czytelnikom oferuje się około 1900 tytułów książek nagranych w formacie mp3 i audio.

Centrum Kultury 105 w Koszalinie ul. Zwycięstwa 105 Koszalin, nr tel. 94 347-57-01.

CK 105 już od 45 lat ma wpływ na kulturalny krajobraz Koszalina poprzez prezentowanie, wspieranie i promowanie kultury w mieście. Działania instytucji mają formę wielowymiarową i skupiają się na wielu elementach mających wpływ na wrażliwe postrzeganie rzeczywistości, pojmowania sztuki. CK oferuje zniżki na bilety do kina Kryterium oraz prowadzi dla Seniorów zajęcia w ramach amatorskiego ruchu artystycznego.

Działania amatorskiego ruchu artystycznego:

- warsztaty plastyczne,
- zajęcia taneczne „Szyk” dla pań,
- zajęcia taneczne 50+ dla pań,

- koncerty w ramach „ Scent Seniora”,
- zajęcia chóru „Frontowe Drogi”,
- zajęcia grupy recytatorskiej „ Proscenium”,
- przegląd zespołów śpiewaczy „ Złota Jesień”,
- angielski dla dorosłych,
- zajęcia nauki gry na gitarze i pianinie (lekcje indywidualne),
- Klub twórców Ludowych i Rękodzieła Artystycznego,
- Teatr Zwierciadło,
- muzyczne wspomnienia czyli karaoke dla seniorów- impreza niebiletowana,
- koncerty w Parku Różanym- impreza niebiletowana

Kino Kryterium:

- karnety na seanse w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmowego,
- bilety na filmy proponowane w bieżącym repertuarze kina,
- bilety na seanse eventowe,
- bilety na retransmisje (min. Opera, Teatr).

Centrum Kultury 105 posiadaczom Koszalińskiej Karty Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin” oferuje następujące ulgi:

- 10% rabatu od ceny regularnej na wszystkie koncerty i wydarzenia organizowane przez CK 105,
- Bilety w cenie 15 złotych na wszystkie seanse niedzielne w Kinie Kryterium.

Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie Plac Teatralny 1, nr tel. 94 342-20-58.

Jest jedynym teatrem zawodowym w mieście i jedną z największych instytucji kulturalnych Pomorza Środkowego. To teatr repertuarowy, z ogromnym i ważnym dla kultury polskiej dorobkiem i historią, z kilkunastoosobowym zespołem aktorskim, wieloma reżyserującymi aktorami. BTD średnio realizuje sześć premier w roku. Spektakle wystawiane są również w innych miejscowościach regionu i poza nim. Teatr aktywnie uczestniczy w życiu Miasta i jego wydarzeniach, gości na festiwalach, przeglądach, bierze udział w konkursach, zdobywa nagrody za spektakle i nagrody indywidualne dla aktorów. Od 13 lat BTD jest organizatorem jednego z najważniejszych polskich festiwali teatralnych – Koszalińskich Konfrontacji Młodych „m-teatr”.

Bałtycki Teatr Dramatyczny oferuje dla mieszkańców Koszalina wiele działań promocyjnych:

- BTD oferuje posiadaczom Koszalińskiej Karty Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin” bilety ulgowe na spektakle BTD i gościnne w cenie biletów ulgowych 45,00 I sektor i 35,00 II sektor,
- Pakiet Seniora- bilety na niedzielne spektakle są w cenie 25 zł.

Muzeum w Koszalinie, ul. Młyńska 37-39, nr tel. 94 343-20-11,

ze swoją stuletnią historią i różnorodnością oraz bogactwem zbiorów z zakresu sztuki, archeologii, etnografii i historii, jest kuszącą alternatywą dla turystów spędzających czas na pięknym Pomorzu Środkowym. Przyciąga również mieszkańców Miasta imprezami cyklicznymi jak Noc Muzeów, Jarmarki Jamneńskie, programami edukacyjnymi oraz konkursami dla dzieci i młodzieży. Można zwiedzać wiele ekspozycji stałych (archeologiczną, sztuki dawnej, ekspozycje etnograficzne, wystawę sztuki współczesnej) oraz liczne wystawy czasowe.

- Ważnym elementem Muzeum w Koszalinie jest Zagroda Jamneńska. Jest ona przykładem typowej dla Jamna architektury XIX w. Na jej terenie znajduje się zrekonstruowana kmiecia chałupa, w której znajduje się wystawa oraz budynek edukacyjny czyli stodoła.
- Koszalińscy Seniorzy mogą bezpłatnie uczestniczyć w organizowanych przez Muzeum imprezach plenerowych, takich jak Noc Muzeów, Jarmarki Jamneńskie oraz w odczytach i imprezach okolicznościowych (np. dzień wolnej sztuki).

W każdą drugą sobotę miesiąca w Muzeum odbywają się giełdy kolekcjonerskie, podczas których swoje zbiory prezentują przede wszystkim osoby dojrzałe. Wstęp na giełdę jest bezpłatny.

Oferta przygotowana przez Muzeum:

- udział w Programie ministerialnym Kultura 60 +,
- Etnograficzne Warsztaty Rękodzielnicze prowadzone w Zagrodzie Jamneńskiej w każdą środę, w dwóch grupach. Celem warsztatów jest propagowanie tradycyjnych technik plastyki ludowej i rozwój naturalnych zdolności uczestników. Tematyką zajęć jest: hafciarstwo, ceramika, tkactwo, druk klockowy oraz rękodzieło związane ze Świętami Wielkanocnymi oraz Bożego Narodzenia. Podczas warsztatów wykorzystywane jest dziedzictwo regionalne, sięganie po oryginalną i unikatową

ornamentykę jamieńską,

- udział w wykładach „ W Samo południe”, „Wieczory ze sztuką” oraz w wernisazach wystaw,
- realizacja wykładów przez pracowników muzeum pt. „ Zamki Pomorza Środkowego”, „ Witraże Koszalińskiej Katedry”, „ Świąteczne Abecadło”,
- Międzynarodowy Dzień Dziergania w Miejscach Publicznych - z inicjatywy pięciu senierek z kółka „Robótkowo” w Zagrodzie Jamneńskiej.

Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki w Koszalinie ul. Piastowska 2, nr tel. 94 342-36-96.

Orkiestra symfoniczna Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki jest najstarszą - powstałą w 1956 roku - tego typu instytucją na Pomorzu Środkowym. Organizuje około 140 koncertów rocznie, z czego połowę stanowią koncerty symfoniczne. Większość z nich odbywa się w efektownej pod względem architektonicznym siedzibie instytucji, która charakteryzuje się doskonałymi warunkami akustycznymi. W ofercie koncertowej filharmonii podczas całego sezonu artystycznego znajdują się Piątkowe Wieczory Kameralne oraz letnie koncerty pod nazwą „Kamerynki”, które odbywają się na Rynku Staromiejskim w Koszalinie. Filharmonia Koszalińska jest organizatorem Międzynarodowego Festiwalu Organowego, największej tego typu imprezy w Polsce. Realizuje cykl koncertów edukacyjnych dla całych rodzin pod nazwą „Familijny Park Sztuki”. Seniorzy mogą korzystać z zakupu biletów ulgowych na wszystkie koncerty organizowane przez Filharmonię Koszalińską:

- Koncerty symfoniczne- 30 zł,
- Koncerty organowe- 15 zł,
- Koncerty kameralne- 10 zł,
- Koncerty familijne- 10 zł.

4. Miejskie obiekty sportowe

Na terenie Koszalina znajduje się wiele obiektów sportowych oraz rekreacyjnych, które mogą zostać wykorzystane do realizacji zadań na rzecz seniorów, w szczególności zadań mających na celu poprawę lub utrzymanie ich sprawności fizycznej. Seniorzy chętnie korzystają ze zniżek w obiektach sportowych, a przede wszystkim z Parku Wodnego

należącego do Zarządu Obiektów Sportowych.

Najważniejsze obiekty sportowe i rekreacyjne, których właścicielem jest Gmina Miasto Koszalin przedstawiono poniżej:

Zarząd Obiektów Sportowych Spółka z o.o Koszalin, ul. Rekreacyjna 14, nr tel. 94 721-60-10.

W zasobach ZOS znajdują się miejsca i obiekty sportowe, z których mogą korzystać zarówno młodszy i starsi mieszkańcy Koszalina:

- ul. Podgrodzie - „Sportowa Dolina” to miejsce do wypoczynku, rekreacji, zabawy, uprawiania sportu. Bogata oferta Doliny jest dostosowana do potrzeb zarówno małych, jak i dużych Koszalinian. Ciekawie spędzają tu czas całe rodziny – dziadek i babcia, tata i mama oraz dzieci w każdym wieku,
- ul. Sybiraków - „Wodna Dolina” – kąpielisko, plaża, Wakepark ,
- ul. Głowackiego 3-5 – Basen kryty – kompleks sportowo – rekreacyjny, składający się z hali i basenu,
- ul. Rekreacyjna - Park Wodny. Dbając o zdrowie i kondycję fizyczną seniorów Park Wodny oferuje koszalińskim seniorom zniżki na pobyt w strefie rekreacyjnej oraz na basenie sportowym Aqua Senior 55+ (bilet 2godz. -17 zł) oraz Senior Relax 55+ (bilet 2 godzinny 25 zł),
- ul. Andersa 16- Korty tenisowe,
- ul. Orłąt Lwowskich 26- Tereny podożynkowe
- ul. Stawisińskiego / Raławickiej- Park Robin Hooda
- ul. Kopernika u podnóża Góry Chełmskiej-Piknik Park

Stadiony Sportowe:

- ul. Fałata 34 - Stadion im. St. Figasa,
- ul. Andersa 16 - Stadion „Bałtyk” ,

Hale sportowe:

- ul. Śniadeckich 4 - Hala widowiskowo - sportowa,
- ul. Głowackiego 3-5,
- ul. Orła 14,
- ul. Fałata 34 - Hala „Gwardia”.

Orliki:

- Osiedle Jamno- Łabusz,
- Osiedle Raduszka,
- Osiedle Unii Europejskiej,
- Osiedle Wenedów,
- Osiedle Tysiąclecia.

Obiekty sportowe zarządzane przez Zarząd Dróg i Transportu oraz Zarząd Budynków Mieszkalnych.

Zarząd Dróg i Transportu w Koszalinie ul. Połczyńska 24, nr tel. 94-311-80-60.

Boiska :

- ul. Lechicka – boisko asfaltowe,
- ul. Sikorskiego teren rekreacyjno - sportowy – plac zabaw + boisko,
- ul. Sucharskiego – boiska z trybunami,
- ul. Giełdowa – duże trawiaste boisko,
- ul. Giełdowa – małe trawiaste boisko,
- ul. Spasowskiego boisko z trybunami,
- ul. Na Skarpie – boisko trawiaste,
- Góra Chełmska - stadion,
- ul. Łubinów Plac integracyjny – plac zabaw, siłownia i boisko do siatkówki plażowej,
- ul. Holenderska na osiedlu Unii Europejskiej teren sportowo – rekreacyjny,
- Park Rokosowo (naprzeciw pętli autobusowej) boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową,
- ul. Lubiatowska teren rekreacyjno-sportowy- 2 boiska z nawierzchnią poliuretanową, 2 miejsca na ognisko, siłownia.

Kompleksy rekreacyjno-sportowe – place zabaw łącznie z boiskami, siłowniami i terenami zielonymi:

- ul. Cedrowa „Misiowa Dolina” (z boiskiem do koszykówki i siatkówki o nawierzchni z sztucznej trawy, terenem rekreacyjnym i siłownią),
- ul. Gierczak (z boiskiem do koszykówki o nawierzchni asfaltowej),
- ul. Holenderska za Orlikiem (teren rekreacyjny z siłownią),
- ul. Jagoszewskiego (z boiskiem do koszykówki asfaltowym i mini siłownią),

- ul. Lubiatowska (z dwoma boiskami do koszykówki i piłki nożnej o nawierzchni poliuretanowej, do siatkówki plażowej, dwoma miejscami ogniskowymi i siłownią),
- ul. Łubinów przy „Orliku” (z boiskiem do gry w siatkówkę plażową i miejscem ogniskowym),
- ul. Matejki (z boiskiem trawiastym do gry w piłkę nożną),
- ul. Piłsudskiego „Od juniora do seniora. Rodzinny plac zabaw Jacek i Agatka” (z urządzeniami zabawowymi dla dzieci niepełnosprawnych i do „Street workout”),
- ul. Podgórna „Zielony ogród rekreacyjny” (z siłownią i grillem),
- ul. Poprzeczna „Trzy Misie” (z siłownią),
- ul. Prosta „Dolina dwóch stawów” (z miejscem ogniskowym i grillem),
- ul. Robotnicza (z mini boisko z polbruk),
- ul. Rybacka / Spokojna (z siłownią),
- ul. Rodła / Baczewskiego (z boiskiem wielofunkcyjnym o nawierzchni poliuretanowej),
- ul. Rodła / Grochowskiego (z dwoma boiskami o sztucznej nawierzchni z siłownią),
- ul. Spółdzielcza (z mini boiskiem do koszykówki o nawierzchni z kostki betonowej),
- ul. Sikorskiego (z boiskiem wielofunkcyjnym o nawierzchni poliuretanowej, terenem zieleni rekreacyjnej i siłownią),
- ul. Sucharskiego (boisko trawiaste do siatkówki, dwa tartanowe do piłki nożnej i koszykówki, kort ze ścianką i siłownia),
- ul. Wańkowicza Park osiedlowy ABC (z boiskiem do piłki nożnej o nawierzchni polipropylenowej i trybunami oraz SKATEPARK),
- ul. Wańkowicza WULKAN (z mini boiskiem do koszykówki o nawierzchni trawiastej i siłownią).

Miejsca, gdzie można organizować rodzinne spotkania przy grillu:

- na terenie Góry Chełmskiej (przy boisku),
- na terenie Góry Chełmskiej, obok Góry Piaskowej (przy ul. Gdańskiej),
- przy ul. Łubinów (Raduszka) – na terenie rekreacyjnym przy „orliku”,
- przy ul. Holenderskiej – na terenie rekreacyjnym przy „orliku”,
- przy ul. Podgórznej – za budynkiem dawnego MOPS-u.
- przy ul. Lubiatowskiej (osiedle Rokosowo) – na terenie rekreacyjno–sportowym,
- przy ul. E. Plater (osiedle Na Skarpie) – na terenie piknikowym,

- przy ul. Prostej (osiedle Bukowe) – na terenie rekreacyjnym Dolina Dwóch Stawów.

Pozostałe:

- ul. Raławicka- Stawisińskiego – miejski wybieg dla psów,
- ul. Irlandzka- miejski wybieg dla psów,
- ul. Rekreacyjna- Piknik Park z ławkami – boisko do gry w bule.

Obiekty sportowe zarządzane przez Zarząd Budynków Mieszkalnych

Koszalin, ul. Połczyńska 24, nr tel. 94 340-91-06.

W zasobach ZBM w Koszalinie dla osób starszych są w dyspozycji ogólnodostępne miejsca i urządzenia:

- ul. Giełdowa - stół piknikowy z ławeczkami,
- ul. Ruszczyca - urządzenia do ćwiczeń przy placu zabaw,
- ul. Dzieci Wrzesiński 28-30,
- ul. Księżnej Anastazji 3-7,
- ul. Szeroka 2-16.

5. Parki, zieleńce oraz ogrody działkowe

Każdy wiek charakteryzuje się różnymi możliwościami ruchowymi i problemami narządu ruchu. Jednak należy pamiętać, że każda aktywność fizyczna niezależnie od wieku jest najbardziej korzystną formą na utrzymanie organizmu w jak najlepszej formie. Koszalińscy seniorzy mogą korzystać z dóbr przyrody, gwarantujących im jednocześnie relaks.

Parki, zieleńce

Atrybutem Miasta Koszalina jest, przyjazne środowisko naturalne, liczne walory przyrodnicze. Zarząd Dróg i Transportu w Koszalinie zajmuje się utrzymaniem terenów zieleni w mieście. Utrzymuje ok. 30 ha parków, ok. 77 ha zieleńców, ok. 160 ha zieleni przyulicznej oraz ok. 100 ha lasów. Udział terenów zielonych w powierzchni Koszalina wynosi ok. 38,4%.

Zrewitalizowany zieleniec stanowiący ciąg pieszy przy ul. Zwycięstwa-Andersa wpisany jest do rejestru zabytków. ZDiT w Koszalinie utrzymuje również m. in. Skwer Polskiego Czerwonego Krzyża, zlokalizowany pomiędzy ulicami Szymanowskiego i Matejki, a także zakłada nowe skwery i zieleńce (np. założony w ostatnich latach skwer przy ul. Bukowej).

Na terenie Koszalina znajduje się 9 parków miejskich:

- Park im. Książąt Pomorskich cz. „A”,
- Park im. Książąt Pomorskich cz. „B”,
- Park przy Amfiteatrze,
- Park im. Tadeusza Kościuszki przy Bibliotece,
- Park Dendrologiczny,
- Park Rokosowo,
- Park Dostępny,
- Park Europejski,
- Park na terenie Osiedla Rokosowo pomiędzy ulicami: Dębową, Cyprysową i Wierzbową.

Park im. Książąt Pomorskich cz. „A” (dawniej Park im. Przyjaźni Polsko-Radzieckiej) jest to najstarszy park Koszalina, wpisany do rejestru zabytków. W latach 1602-1816 stanowił ogród zamkowy, początki jego przebudowy datuje się na 1817 rok. Od 1859 roku rozpoczęto zadrzewianie otoczenia stawu, a w 1887 roku rozpoczęto budowę ciągów spacerowych. W latach 1933-1934 zakończono zagospodarowanie stawu. W latach 2010-2012 została przeprowadzona rewitalizacja tego Parku, obejmująca m. in. remont wszystkich placów i alejek, budowę nowej fontanny, montaż zegara słonecznego, montaż fontanny pływającej po stawie, budowę nowego oświetlenia, renowację zieleni.

Park im. Książąt Pomorskich cz. „B” (dawniej Park im. Hanki Sawickiej) – również jest wpisany do rejestru zabytków. Początek jego przebudowy datuje się na 1817 rok. W 1887 roku rozpoczęto budowę ciągów spacerowych i zadrzewianie terenu.

Park przy Amfiteatrze (dawniej Park Strzelców) – wpisany do rejestru zabytków. Około 1887 roku rozpoczęto zadrzewianie terenu, budowę ciągów komunikacyjnych, po 1976 roku (tj. po budowie i modernizacji Amfiteatru) zrealizowano odnowienie Parku i zakończono jego zagospodarowanie. W latach międzywojennych XX wieku na terenie Parku w pobliżu ul. Kościuszki i obecnej ul. Pileckiego (dawniej ul. Gwardii Ludowej) była zlokalizowana strzelnica, zlikwidowana w latach 70-tych XX wieku.

Park im. Tadeusza Kościuszki (dawniej Park przy Bibliotece Wojewódzkiej) – wpisany do rejestru zabytków powstał w wyniku przekształcenia w latach 70-tych XX wieku dawnego cmentarza miejskiego założonego w 1815 roku. W latach 2020-2021 przeprowadzono

rewitalizację części tego Parku, obejmującą remont części alejek parkowych, budowę nowego oświetlenia, wymianę elementów małej architektury.

Park Dendrologiczny (dawniej Park miejski nad rzeką Dzierżęcinką im. XXX-lecia Powrotu Ziemi Koszalińskiej do Macierzy) – powstał na początku lat 60-tych XX wieku. Obecnie na części jego terenu (od strony ul. Młyńskiej i Batalionów Chłopskich) znajdują się Bulwary Młyńskie.

Park Rokosowo – zabytkowe założenie zieleni komponowanej, wpisany do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Ma charakter leśny.

Park Dostępny powstał na terenie Osiedla Bukowego (przy ul. A. Bożka/ W. Turowskiego) w Koszalinie w 2001 roku z inicjatywy mieszkańców Osiedla, zainspirowanych pomysłem tworzenia małych parków w Wielkiej Brytanii. Charakteryzuje się ciekawym położeniem – pomiędzy zabudowaniami mieszkalnymi a lasem, jak również bogatą, różnorodną roślinnością. Na terenie Parku Dostępnego znajdują się ciągi spacerowe, elementy małej architektury, a także pasmo nasadzeń krzewów ozdobnych.

Park Europejski – uchwała w sprawie jego utworzenia została podjęta przez Radę Miejską w Koszalinie w 2018 r. z inicjatywy mieszkańców Osiedla Unii Europejskiej oraz Rady Osiedla Unii Europejskiej w Koszalinie. Projekt przewiduje realizację pięciu ogrodów tematycznych. Część Parku stanowi wybudowana ścieżka rowerowa.

Park na terenie Osiedla Rokosowo pomiędzy ulicami: Dębową, Cyprysową i Wierzbową – uchwała w sprawie jego utworzenia została podjęta przez Radę Miejską w Koszalinie w 2018 roku z inicjatywy mieszkańców.

Na terenie Koszalina zlokalizowanych jest obecnie 49 pomników przyrody ożywionej. Są to pojedyncze drzewa i grupy drzew głównie dęby, jesiony, buki, klony.

Oprócz pomników przyrody na terenie Koszalina znajduje się zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wąwozy Grabowe”. Są one położone pomiędzy ulicami Wąwózową i Próchnika a Staszica. Charakteryzują się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu i bujną roślinnością.

Częściowo w granicach Miasta Koszalina i częściowo na terenie Gminy Manowo jest zlokalizowany rezerwat przyrody „Jezioro Lubiatowskie im. Prof. Wojciecha Górskiego”. Jezioro Lubiatowskie jest płytkim zbiornikiem polodowcowym, o zmiennym poziomie wód. Rezerwat został utworzony w celu ochrony miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych.

Na najcenniejszych przyrodniczo obszarach Koszalina oraz na terenach wokół miasta został utworzony obszar chronionego krajobrazu Koszaliński Pas Nadmorski. Zajmuje łączną powierzchnię około 50 ha i obejmuje obszary przymorskie.

Na terenie miasta znajdują się również dwa użytki ekologiczne, objęte ochroną ze względu na rzadki skład gatunkowy roślin.

Ogrody działkowe w Koszalinie

Ogródki działkowe w Koszalinie cieszą się dużą popularnością wśród mieszkańców Miasta. Działka ogrodowa pozwala na uprawę własnych warzyw i owoców, jak również na spotkania ze znajomymi przy grillu. Tego typu ogródki są pożądane przede wszystkim przez osoby mieszkające w bloku i starsze niepracujące.

W Okręgowym Związku Działkowców w Koszalinie (ul. Sezamkowa 16, nr tel. 94 342 49 84) zarejestrowanych jest na terenie Koszalina 17 ogrodów działkowych, na których znajdują się 5 274 działki.

Tabela 20. Wykaz ogrodów działkowych w Koszalinie

Lp.	Nazwa rodzinnego Ogrodu działkowego	Powierzchnia w ha	Liczba działek
1	A. Mickiewicza	4,5300	75
2	Centralny	57,7892	1024
3	M. Konopnickiej	1,5671	69
4	Kwitnących Jabłoni	50,6879	974
5	K. Świerczewskiego	1,1676	35
6	Kolejarz	4,6977	96
7	Malwa	4,4360	117
8	Wojska Polskiego	2,1509	78
9	Aster	12,0436	234
10	Camping	23,0553	504
11	Na Skarpie	1,6407	51
12	E. Gierczak	21,6675	592
13	Jamno	38,3038	941
14	Mieszka I	4,1384	110
15	Fałata	6,0329	179
16	Podgaz	5,0448	103
17	M. Buczka	4,1320	92

Źródło Okręgowy Zarząd PZD w Koszalinie

6. Organizacje pozarządowe

Na terenie miasta działa kilkanaście organizacji pozarządowych prowadzonych w formie stowarzyszeń, fundacji, związków, klubów czy kół, które skupiają wokół siebie osoby starsze. Można tutaj wymienić między innymi organizacje kombatanatów, związek emerytów

i rencistów, czy kluby osiedlowe, które aktywizują oraz integrują osoby starsze poprzez spotkania czy wycieczki. Celem tych organizacji jest inicjowanie programów przyczyniających się między innymi do wzrostu zainteresowania działalnością społeczną ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych oraz pielęgnowanie i promowanie tradycji patriotycznych.

Organizacje pozarządowe działają na rzecz osób starszych poprzez:

- uczestnictwo w różnych formach życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego,
- rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających integrowaniu osób starszych ze środowiskiem,
- rozwijanie zdolności i zainteresowań,
- promocję wolontariatu osób starszych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych z życia gospodarczego i politycznego,
- upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- niesienie pomocy socjalnej, rehabilitacyjnej, terapeutycznej,
- działania w środowisku osób młodych na rzecz postrzegania osób starszych jako równoprawnych partnerów w życiu rodzinnym, samorządowym, gospodarczym i politycznym,
- integrację środowiska,
- działalność charytatywną.

W ramach działań statutowych organizacje pozarządowe proponują seniorom aktywne zajęcia oraz efektywne spędzanie czasu wolnego. Seniorzy organizują wycieczki krajoznawcze i zagraniczne, pikniki, spotkania okazjonalne z okazji Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet, Dnia Matki, Dnia Seniora, spotkania wigilijne, wieczorki taneczne, zabawy karnawałowe, wyjścia do teatru i filharmonii. Inną formą pomocy jest pomoc uboższym seniorom w formie paczek żywnościowych oraz posiłków.

Poniżej wskazane są przykładowe organizacje pozarządowe, które realizują działania na rzecz osób starszych.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów jest organizacją pozarządową, samodzielną i niezależną, z wieloletnią tradycją sięgającą okresu przedwojennego.

Związek działa na terenie całego kraju poprzez swoje oddziały okręgowe, rejonowe i koła. Jest największą organizacją skupiającą emerytów, rencistów i inwalidów.

Związek działa na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziała ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Jest wyrazicielem opinii emerytów i rencistów wobec organów władzy publicznej. Reprezentuje ich interesy na forum Parlamentu i Komisji Trójstronnej.

Terenowe ogniwa Związku współdziałają z samorządem terytorialnym w rozwiązywaniu problemów lokalnych społeczności seniorów, prowadzą bogatą działalność kulturalną i artystyczną, organizują zajęcia sportowe, rekreacyjne i rehabilitacyjne dostosowane do potrzeb i zainteresowań swoich członków.

Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Muzycznej FRAZA powstało w Koszalinie w 2004 roku. Obecnie zrzesza ok. 40 członków, zajmuje się prowadzeniem działalności pożytku publicznego w sferach: kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym.

Misją stowarzyszenia jest upowszechnianie muzyki oraz wspieranie edukacji muzycznej i czynnego muzykowania wśród wszystkich warstw społeczeństwa.

Stowarzyszenie realizuje szereg publicznych zadań (projektów) o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym.

Stowarzyszenie VivaMY powstało w czerwcu 2016 roku, z myślą o aktywności i organizacji środowiska osób starszych. Grupą, na rzecz której Stowarzyszenie działa, są osoby kończące aktywność zawodową, czyli tzw. „starsza młodzież”.

Misją stowarzyszenia jest zapobieganie samotności, starzeniu się i wykluczeniu osób starszych poprzez szerokopojętą aktywizację. Wykreowanie pozytywnego, zintegrowanego i aktywnego środowiska, rozpowszechnianie kultury i sztuki, wolontariatu, działania prozdrowotne, edukacyjne wśród osób starszych w myśl motto „Wierzę że mogę”.

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz tej grupy ludzi i ich aktywizacja.

Organizacje pozarządowe, które w ramach działalności statutowej realizują działania na rzecz osób starszych.

Tabela 21. Organizacje pozarządowe

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Nr tel.
1	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Okręgowy	ul. Andersa 26 75-012 Koszalin	94 345 42 45
2	Stowarzyszenie Dzieci Wojny- Oddział w Koszalinie	ul. Dworcowa 4 75-201 Koszalin	-
3	Stowarzyszenie Rodzin Katyńskich w Koszalinie	Adres do korespondencji ul. Ks. Anastazji 5 m 9 75-056 Koszalin	94 342 33 66
4	Związek Piłsudczyków RP – Towarzystwo Pamięci Józefa Piłsudskiego	ul. Jana Pawła II 8a/36 75-452 Koszalin	-
5	Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych	ul. Andersa 34 lok. 133 75-012 Koszalin	94 342 83 42
6	Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej	ul. Zwycięstwa 168 75-612 Koszalin	94-342-25-71
7	Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej	ul. Jana z Kolna 26 75-204 Koszalin	94 342 68 04
8	Związek Sybiraków Koło Miejskie w Koszalinie	ul. Andersa 34 75-012 Koszalin	-
9	Związek Żołnierzy Wojska Polskiego	ul. Reymonta 15A 75-706 Koszalin	605 054 918
10	Stowarzyszenie Żołnierzy 8 Dywizji im. Bartosza Głowackiego	ul. Zwycięstwa 202 75-901 Koszalin	-
11	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych	ul. Zwycięstwa 168/p. 112 75-612 Koszalin	94 342 46 50
13	Stowarzyszenie VivaMy	ul. Andersa 26 (wejście od Raławickiej) 75-012 Koszalin	664 492 505
14	Pracownia Pozarządowa	ul. Dworcowa 2 75-201 Koszalin	94 340 35 23
15	Caritas Diecezji Koszalińsko- Kołobrzeskiej	ul. Biskupa Czesława Domina 8 75-065 Koszalin	94 342 36 90

16	Dom Miłosierdzia	Aleja Monte Cassino 7 75-414 Koszalin	660 539 514
17	Fundacja „Zdążyć z miłością”	ul. Jana z Kolona 10 75-204 Koszalin	605 268 151 660 492 764
18	Fundacja Na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe Życie”	ul. Zwycięstwa 119 75-601 Koszalin	94 348 09 70
20	Spółdzielnia Socjalna „Opieka Ty i Ja”	ul. Zwycięstwa 137-139 75-613 Koszalin	576 892 982 696 014 025
21	Polski Czerwony Krzyż	ul. Grunwaldzka 20 75-241 Koszalin	94 342 50 33
22	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Koszalińskie	ul. Mieszka I 16 75-129 Koszalin	94 318 56 21
23	Stowarzyszenie „Lehici”	ul. Łużycka 30 75- 113 Koszalin	-
24	Stowarzyszenie Śpiewacze „Śródmieście” w Koszalinie	ul. Zawiszy Czarnego 17 / 7 75-051 Koszalin	-
25	Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Muzycznej „FRAZA”	ul. Sucharskiego 2 75-335 Koszalin	94 345 35 11, 600 381 731
26	Fundacja Twórczości Społecznej LATIKA	ul. Staszica 38 75-499 Koszalin	605 299 505

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

7. Rady osiedli i kluby seniora

Na terenie Miasta Koszalina działa 17 rad. Rady Osiedli działające w Koszalinie organizują dla osób starszych pikniki oraz imprezy kulturalno- rekreacyjne oraz spotkania okolicznościowe z okazji Dnia Babci i Dziadka, Dnia Matki, „Andrzejek” itp.

Działania na rzecz koszalińskich seniorów realizowane są również w klubach osiedlowych przy spółdzielniach mieszkaniowych.

Tabela 22. Kluby Seniora w Koszalinie

Lp.	Nazwa Klubu	Adres	Nr telefonu
1	Klub „Bałtyk” Koszalińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej Na Skarpie	ul. Spokojna 48 75- 248 Koszalin	94 343-04-51
2	Klub „Na Skarpie” Koszalińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej Na Skarpie	ul. Na Skarpie 75-343 Koszalin	94 343-18-94
3	„Nasz Dom” Klub Koszalińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej Nasz Dom	ul. Zwycięstwa 148 75-613 Koszalin	94 342-64-97
4	„Przylesie” Klub Osiedlowy Koszalińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej Przylesie	ul. K. Makuszyńskiego 2 75-442 Koszalin	94 345-30-68
5	„Kanion” Klub Osiedlowy Koszalińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej Przylesie	ul. J. Krzyżanowskiego 26 75-328 Koszalin	94 343-50-52
6	Klub Seniora przy Radzie Osiedla Tysiąclecia	ul. Projektantów 1 75-324 Koszalin	94 343-35-30
7	Klub Seniora „Zacisze”	ul. Ruszczyca 14 75-685 Koszalin	94 318-04-82
8	Klub Seniora przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych	ul. Jedności 5 75-401 Koszalin	94 342-39-56

Źródło: Opracowanie UM w Koszalinie

VI. OBSZARY PROBLEMOWE

1. Profilaktyka zdrowotna

Starzenie się ludności Polski, regionu zachodniopomorskiego oraz Koszalina stanowi istotne wyzwanie dla systemu opieki zdrowotnej. Wzrost liczby osób starszych wiąże się ze zwiększeniem obciążenia systemu ochrony zdrowia kosztami opieki nad tą grupą ludności. Ze względu na rosnący odsetek osób starszych, coraz ważniejsze staje się wspieranie idei starzenia się w zdrowiu.

Zły stan zdrowia części seniorów wynika z utrudnień związanych z dostępem do specjalistycznej służby zdrowia m.in. lekarzy specjalistów geriatrów, czy poradni specjalizujących się w chorobach wieku starczego. Ważnym kierunkiem zmian powinno być dostosowanie usług medycznych do potrzeb zdrowotnych osób starszych. Priorytetowa staje się poprawa dostępności opieki zdrowotnej dla osób w podeszłym wieku, w tym rozwój

infrastruktury opieki geriatrycznej czy długoterminowej, dostęp do świadczeń opiekuńczo-leczniczych i do odpowiednio przeszkolonego personelu medycznego w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Po 65 roku życia organizm ulega dużym zmianom, nie jest w stanie odtworzyć swoich możliwości lub funkcji np. po urazach. Zauważa się także zmniejszenie zakresu ruchomości w stawach, dochodzi do powstawania zwyrodnień chrząstko-stawowych. Wraz z wiekiem obniża się także siła mięśniowa. Mięśnie seniorów stają się coraz słabsze. Jest to najczęstsza przyczyna powstających w tym wieku upadków oraz rozwoju niepełnosprawności ruchowej. Dlatego, bardzo ważne jest dążenie do zapewnienia dostępu do rehabilitacji. W związku z sukcesywnym pogarszaniem się stanu zdrowia u osób w podeszłym wieku istnieje również potrzeba zwiększania świadomości osób starszych i ich rodzin w zakresie problematyki prozdrowotnej i chorób najczęściej występujących. Należy dążyć do wzrostu wiedzy nt. zdrowego stylu życia wśród seniorów, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, wykładów, seminariów itp. z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia.

Problemy osób starszych będą nasilały się, ponieważ prognozy demograficzne przewidują zwiększenie udziału liczby osób w starszym wieku w ogólnej liczbie ludności Koszalina. Istnieje coraz większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zauważa się także potrzebę zapewnienia opieki całodobowej z przeznaczeniem dla innych osób niż osoby przewlekle somatycznie chore, czy osoby w podeszłym wieku. Brakuje usług dla osób z demencją i chorobą Alzheimera. Z uwagi na problem starzenia się społeczeństwa miasta Koszalina w ramach przyszłych działań powinno się zaplanować zwiększenie dostępu osób starszych do opieki dziennej i całodobowej oraz dopasować ofertę usług medycznych do potrzeb chorób wieku starczego.

2. Bezpieczeństwo

Jedną z najbardziej istotnych potrzeb człowieka jest potrzeba bezpieczeństwa, zapewniająca jego harmonijny i wszechstronny rozwój. Osoby starsze to osoby o szczególnych predyspozycjach psychicznych: ufne, życzliwe, otwarte, często nieposiadające dostatecznej wiedzy pozwalającej na właściwą ochronę przed zagrożeniami. Związana z tym wiekiem bezradność i samotność powoduje, że niekiedy ludzie starsi stają się łatwym celem dla grup przestępczych. Sprawcy nie zważają na status społeczny swoich ofiar, wykorzystują

ich łatwości, dobroć czy chęć pomocy innym osobom. Decyduje to o tym, iż często stają się one ofiarami wypadków, przestępstw oraz innych niebezpieczeństw, stanowiących zagrożenie dla ich życia, zdrowia lub mienia. Jest to przesłanka ku temu, aby w trosce o szeroko rozumiane bezpieczeństwo najstarszych mieszkańców Miasta otoczyć ich szczególną opieką, przekazując im wiedzę na temat istniejących zagrożeń, przeprowadzając kampanie edukacyjno-informacyjne mające na celu podniesienie świadomości seniorów w kwestii ogromnego wpływu prawidłowych zachowań w sytuacji zagrożenia - na ich własne bezpieczeństwo.

Szczególny nacisk należy położyć na realizację następujących bloków tematycznych: metody okradania osób starszych, transakcje gotówkowe i bezgotówkowe, zabezpieczenie mieszkań przed włamaniem, pomoc sąsiedzka – najlepszym alarmem, zagrożenia w ruchu drogowym, przemoc wobec osób starszych, patologie społeczne, bezpieczeństwo przeciwpożarowe, higiena żywienia i bezpieczeństwo farmakologiczne, bezpieczeństwo w handlu.

Kampanie edukacyjno-informacyjne należy przeprowadzać podczas spotkań z osobami starszymi organizowanymi przez rady osiedla, stowarzyszenia, kluby seniora, domy dziennego pobytu, Uniwersytety Trzeciego Wieku, w miejscach gdzie najczęściej przebywają osoby starsze. Apele z wszelkimi informacjami dotyczącymi zasad bezpieczeństwa kierowane powinny być również za pośrednictwem lokalnych środków masowego przekazu.

3. Udział seniorów w życiu społecznym

Dzięki wydłużaniu się ludzkiego życia i stałej poprawie jego jakości, w tym także stanu zdrowia, czas starości może być czasem aktywnej realizacji własnych pasji i marzeń. Starość nie musi być kojarzona z biernością, chorobą i niepełnosprawnością.

Osoby starsze potrzebują pomocy w zagospodarowaniu czasu wolnego. Wielu seniorów angażuje się w różnego rodzaju aktywności, które pozwalają im niwelować między innymi poczucie samotności. Sama aktywność, nawet niewielka, daje seniorom ogromnie dużo. Seniorzy odzyskują sens życia, radość i optymizm. Aktywność odmładza, pozwala też na dłuższe pozostawanie w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej. W związku z tym należałoby podejmować działania zwiększające aktywność zarówno kulturalną, edukacyjną jak i społeczną osób starszych, mieszkających w Koszalinie.

Seniorom należy zapewnić takie formy aktywności i wszechstronne zajęcia, które powinny łączyć w sobie elementy rehabilitacyjne, elementy wymagające aktywności umysłowej, a także ogólnie elementy społeczne, jak kontakty z rówieśnikami, wspólne zajęcia i spędzanie z nimi czasu. Niezbędna jest ciągła animacja środowiska osób starszych, wyłanianie liderów i motywowanie ich do działań na rzecz rówieśników.

Dużą rolę w tym zakresie mogą odegrać organizacje społeczne, które stanowią dobrą formę dla realizacji aktywności osób starszych. Przykładem są choćby Uniwersytety Trzeciego Wieku w Koszalinie, Stowarzyszenie VivaMy, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Muzycznej FRAZA, kluby osiedlowe itp.

4. Komunikacja, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu i integracja międzypokoleniowa

Jednym z najważniejszych czynników wpływających na jakość życia są relacje międzyludzkie. Istotną rolę pełni również komunikacja. Jest ona zjawiskiem polegającym na wzajemnym przekazywaniu sobie informacji. Podeszły wiek i związane z nim zmiany mogą utrudnić komunikację seniorów z otoczeniem. W związku z powyższym istotne jest podejmowanie działań zwiększających dostęp do informacji dla osób starszych. Ważnym elementem w zapewnieniu komunikacji będzie również znajomość nowych technologii, zapoznawanie z zasadami działania najpopularniejszych urządzeń, które zapewniają dostęp do sieci- czyli smartfonów, tabletów, laptopów oraz komputerów stacjonarnych oraz uczestnictwo w edukacji międzypokoleniowej.

Bardzo ważnym elementem problematyki senioralnej jest poprawa społecznego wizerunku seniorów, która jest w znakomitym stopniu realizowana przy współpracy międzypokoleniowej. Dlatego też należy wspierać i inicjować działania zmierzające do integracji środowisk senioralnych i młodych ludzi, a nawet dzieci. Seniorzy mają do zaoferowania swoją wiedzę, życiowe doświadczenie, wspomnienia i unikatowe zawody, natomiast młodzież może podzielić się wiedzą i doświadczeniem związanym z obsługą nowych technologii. Przeciwdziałając dyskryminacji społecznej osób starszych należy nadal tworzyć i wyróżniać miejsca przystosowane do potrzeb seniorów, w których mogą oni czuć się swobodnie, gdzie będą udzielane zniżki i rabaty.

VII. CELE PROGRAMU KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1 : Prowadzenie polityki senioralnej ukierunkowanej na jak najdłuższą aktywność społeczną i rodzinną osób starszych					
Lp.	Planowane działanie	Termin realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki	Planowani realizatorzy
Cel operacyjny 1. Tworzenie przyjaznej seniorom przestrzeni publicznej, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych					
1.1	Likwidacja barier architektonicznych, dostosowanie budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury drogowej do potrzeb osób starszych.	2023-2030	-Środki zewnętrzne, -budżet Miasta.	-Liczba inwestycji.	- Miasto Koszalin.
1.2	Dostosowywanie transportu publicznego do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	2023-2030	-Środki zewnętrzne, -budżet Miasta.	-Liczba działań dostosowujących transport do potrzeb osób starszych.	- MZK.
1.3	Doposażenie parków, skwerów i placów w elementy małej architektury (ławki, kosze).	2023-2030	-Środki zewnętrzne, - budżet Miasta.	-Liczba inwestycji.	- Miasto Koszalin.
1.4	Dostosowanie oferty mieszkaniowej do możliwości finansowych, wieku i potrzeb poprzez umożliwienie zamiany mieszkań.	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba zamian mieszkań.	- ZBM.
Cel operacyjny 2. Wspieranie aktywności osób starszych na poziomie lokalnym					
2.1	Organizacja kampanii społecznych i informacyjnych.	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne.	-Liczba kampanii	-Miasto Koszalin, -NGO, -UTW.
2.2	Poszerzanie oferty kulturalnej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych (w tym rozwój zainteresowań i pasji)	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne.	-Liczba imprez kulturalnych, -liczba kół, -liczba wystaw.	-Miasto Koszalin, -podmioty realizujące zadania z zakresu

					kultury, -DPS, -UTW, -NGO, -kluby seniora.
2.3	Zwiększenie oferty edukacyjnej dla seniorów.	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba wykładów, -liczba osób, uczestniczących w wykładach.	-DPS, -UTW, -kluby seniora.
2.4	Rozwijanie i wspieranie zajęć aktywności fizycznej wśród osób starszych.	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne.	-Liczba zajęć -liczba wycieczek -liczba imprez -liczba uczestników.	-NGO, -organizacje sportowe i turystyczne, -ZOS, -kluby seniora, -DPS.
2.5	Wzrost aktywności osób starszych w sferze publicznej (w tym udział w budżecie obywatelskim).	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba sesji RM z udziałem seniorów, -liczba spotkań z udziałem KRS, -liczba złożonych projektów.	-Koszalińska Rada Seniorów (KRS), -kluby seniora, -rady osiedli, -NGO.
Cel operacyjny 3. Integracja międzypokoleniowa oraz poprawa wizerunku osób starszych					
3.1	Integracja środowisk osób starszych z organizacjami pozarządowymi i instytucjami (w tym spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną)	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba spotkań, -liczba i rodzaje imprez, -liczba uczestników.	-Miasto Koszalin, -DPS, -NGO, -placówki oświatowe -spółdzielnie mieszkaniowe, -kluby seniora.
3.2	Promowanie tworzenia miejsc nieformalnych spotkań dla osób starszych.	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne.	- Liczba utworzonych klubów seniora.	-Miasto Koszalin, -NGO, -spółdzielnie mieszkaniowe.
3.3	Organizowanie szkoleń i kursów promujących poznanie nowych technologii informatycznych, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu (Internet, smartfon itp.).	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne.	- Liczba szkoleń/kursów, - liczba uczestników.	- Miasto Koszalin, - NGO, - UTW.
3.4	Organizowanie kampanii społecznych wzmacniających wizerunek osób starszych (w tym otwarte	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba kampanii, -liczba audycji, programów, -liczba instytucji organizujących „Drzwi	-NGO, -Miasto Koszalin, -DPS, -Koszalińska

	Drzwi dla Seniora)			otwarte”, -liczba zorganizowanych „Drzwi otwartych”.	Rada Seniorów, -NGO, -instytucje -media.
3.5	Inicjatywy lokalne, imprezy o charakterze międzypokoleniowym, (w tym ogólnomiejski „Dzień Seniora”).	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba inicjatyw, -liczba imprez, -liczba uczestników.	-Miasto Koszalin, -Koszalińska Rada Seniorów -DPS, -NGO, -UTW, -kluby seniora, -rady osiedli, -placówki oświatowe.
3.6	Propagowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych (w tym rozwój pomocy sąsiedzkiej i tzw. grup samopomocowych)	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne.	-Liczba wolontariuszy, -liczba utworzonych grup.	-Miasto Koszalin, -CUS, -NGO.

CEL STRATEGICZNY 2: Zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych					
Lp.	Planowane działanie	Termin realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki	Planowani realizatorzy
Cel operacyjny 1. Rozszerzenie działań profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa osób starszych					
1.1	Organizowanie kampanii oraz prelekcji edukacyjno – informacyjnych.	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba kampanii, -liczba zorganizowanych spotkań, -liczba uczestników spotkań.	-NGO -Policja, -Straż Miejska, -Straż Pożarna, -kluby seniora.
1.2	Działania na rzecz zapobiegania przemocy.	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba interwencji	-CUS, -Policja.
1.3	Rozwój i wspieranie poradnictwa prawnego.	2023-2030	-Budżet państwa, -środki własne.	-Liczba udzielonych porad.	-Miasto Koszalin, -CUS, -NGO, -Miejski rzecznik Konsumentów.
1.4	Propagowanie nauki pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.	2023-2030	-Środki własne.	-Liczba zorganizowanych szkoleń, - liczba przeszkolonych	-NGO, -kluby seniora.

				seniorów.	
CEL STRATEGICZNY 3 Rozwój usług społecznych oraz dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych					
Cel operacyjny 1 Rozwój usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych i innych dostosowanych do potrzeb osób starszych					
Lp.	Planowane działanie	Termin realizacji	Źródło finansowania	Wskaźniki	Planowani realizatorzy
1.1	Prowadzenia dziennych domów pobytu oraz rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy.	2023-2030	-Budżet Miasta, -środki własne -budżet państwa.	- Liczba dziennych domów pobytu, - liczba uczestników skierowanych do dziennych domów, -liczba utworzonych klubów seniora i innych miejsc, -liczba uczestników w klubach seniora.	-Miasto Koszalin, -CUS -DPS -NGO, -spółdzielnie mieszkaniowe, -rady osiedli.
1.2	Dążenie do utworzenia domu dziennego pobytu dla osób chorych na Alzheimera	2023-2030	-Budżet Miasta, -budżet państwa, -środki zewnętrzne, -środki własne	-Liczba utworzonych domów.	- Miasto Koszalin, - NGO.
1.3	Zapewnienie pobytu w domach pomocy społecznej różnego typu.	2023-2030	-Budżet Miasta.	-Liczba osób skierowanych i umieszczonych w domach pomocy społecznej.	CUS.
1.4	Realizacja usług społecznych: -opiekuńcze w miejscu zamieszkania, - opieki długoterminowej, - teleopieka, - udzielanie pomocy żywnościowej, - inne świadczone przez CUS, - świadczone przez partnerów Programu Koszalińska Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin	2023-2030	-Budżet Miasta, -budżet państwa, -środki zewnętrzne, -środki własne .	-Liczba osób korzystających z poszczególnych usług społecznych, - liczba podmiotów świadczących poszczególne usługi społeczne	- Miasto Koszalin, -CUS, -DPS, -NGO, -zakłady opieki zdrowotnej, -partnerzy Programu Koszalińska Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin”
1.5	Podnoszenie jakości usług opiekuńczych (w tym	2023-2030	-Budżet Miasta, - budżet państwa,	-Liczba kursów, szkoleń, konferencji, -liczba osób	-Miasto Koszalin, -DPS,

	standaryzacja usług, specjalizacja kadry opiekuńczej oraz przygotowanie rodzin do pełnienia funkcji opiekuńczych)		- środki własne.	uczestniczących w kursach, szkoleniach, konferencjach, -liczba zajęć/spotkań dla rodzin.	-CUS, -NGO -zakłady opieki zdrowotnej.
1.6	Aktualizacja informatora dla osób starszych o dostępnych formach pomocy.	2023-2030	-Budżet Miasta	-Liczba aktualizacji, -liczba informatorów	-Miasto Koszalin, -CUS, -DPS.
Cel operacyjny nr 2 Profilaktyka zdrowotna skierowana do osób starszych					
2.1	Organizacja kampanii społecznych, informacyjno-edukacyjnych na temat profilaktyki chorób najczęściej występujących u osób starszych.	2023-2030	-Budżet Miasta, - środki własne.	-Liczba kampanii profilaktyki zdrowotnej.	-Miasto Koszalin, -DPS, -NGO, -UTW, -WSZ -kluby seniora.
2.2	Realizowanie programów profilaktyki zdrowotnej.	2023-2030	Budżet Miasta.	-Liczba programów, -liczba uczestników.	-Miasto Koszalin.
2.3	Organizowanie białych sobót i niedziel-porady, badania diagnostyczne.	2023-2030	-Budżet państwa, -środki własne.	-Liczba zorganizowanych akcji, -liczba osób uczestniczących w badaniach, poradach.	-Zakłady opieki zdrowotnej.
2.4	Zakup książek z dużą czcionką i zwiększenie oferty audiobooków.	2023-2030	-Budżet Miasta.	-Liczba zakupionych pozycji, -liczba audiobooków.	-Koszalińska Biblioteka Publiczna

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Zakłada się, że realizatorami **Miejskiego Programu na rzecz osób starszych na lata 2023-2030** są: Urząd Miejski w Koszalinie, Koszalińska Rada Seniorów, Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras” w Koszalinie, Zarząd Dróg i Transportu w Koszalinie, Zarząd Budynków Mieszkalnych w Koszalinie, Centrum Kultury 105 w Koszalinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Muzeum, Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki, Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie, Zarząd Obiektów Sportowych w Koszalinie przedszkola, szkoły oraz uczelnie, podmioty działalności leczniczej, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, partnerzy biznesowi, spółdzielnie mieszkaniowe, rady osiedli, media, wolontariusze. Lista realizatorów Programu jest otwarta.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą:

- budżet państwa,
- środki finansowe własne pochodzące z budżetu Miasta Koszalin,
- środki zewnętrzne,
- środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne organizacji pozarządowych i innych podmiotów, w tym partnerów biznesowych.

Zakres realizacji działań ujętych w Programie w znacznej mierze uzależniony będzie od wielkości środków finansowych własnych pochodzących z budżetu Miasta, pozyskanych z innych źródeł, a także środków będących w dyspozycji organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz osób starszych.

X. KOORDYNACJA MONITORING EWALUACJA PROGRAMU

Koordinacja, monitoring nad realizacją zadań w ramach Programu prowadzona będzie przez powołany zespół ds. monitoringu i ewaluacji Miejskiego Programu na rzecz osób starszych na lata 2023-2030. Zespół powołany będzie zarządzeniem Prezydenta Miasta Koszalina i funkcjonować będzie we współpracy z Koszalińską Radą Seniorów.

Sprawozdanie z realizacji Programu przedkładane będzie corocznie do Raportu o stanie Miasta.